

**JOESTA JOUKKOHAUDAKSI - RAAKKUJEN KOHTALO
HELSINGIN SANOMISSA JA YLÄ-KAINUUSSA**

Tuuli Pajuri
Kandidaatintutkielma
Journalistiikka
Kieli- ja viestintätieteiden
laitos
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Tuuli Pajuri	
Työn nimi Joesta joukkohaudaksi – Raakkujen kohtalo Helsingin Sanomissa ja Ylä-Kainuussa	
Oppiaine Journalistiikka	Työn laji Kandidaatin tutkielma
Aika Syksy 2024	Sivumäärä 28 + liitteet
Ohjaaja Turo Uskali	
Tiivistelmä <p>Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastellaan elokuussa 2024 Suomussalmella tapahtuneen raakkutuhon uutisointia ympäristöjournalismin näkökulmasta. Tutkimus perustuu tekemääni kehysanalyysiin Helsingin Sanomien ja Ylä-Kainuun raakku-uutisoinnista. Olen kehysanalyysin keinoin vertaillut raakku-uutisoinnin kehystämistä Ylä-Kainuun ja Helsingin Sanomien verkkojutuissa elokuun 2024 ajalta.</p> <p>Tutkimuksen keskeinen havainto on, että raakku-uutisoinnin kehystämisessä korostuvat neljä teemaa: raakkujen suojeleminen, raakkujen tuho, tuhon seuraamukset ja PR-pahoittelu. Ylä-Kainuussa suojeleminen korostui muista kehyksistä enemmän, kun taas Helsingin Sanomien uutisoinnissa kehykset jakautuivat tasaisemmin. Suurin ero oli havaittavissa PR-pahoittelun kehysten ilmenemisessä. Tämä kehys oli Helsingin Sanomissa Ylä-Kainuuseen verrattuna enemmän esillä. HS:n jutut Stora Ensosta olivat kuitenkin sävyiltään kriittisempiä kuin Ylä-Kainuun vastaavat julkaisut. Näitä seikkoja lukuun ottamatta medioiden tavat jäsentää raakkutuhon olivat keskenään melko yhdenmukaiset.</p> <p>Erona aiempiin ympäristötuhotapauksiin raakku-uutisoinnissa ei kiistelty ympäristön ja talouden välillä, vaan kaikki osapuolet olivat yhtä mieltä siitä, että raakkuja täytyy suojella. Raakku-uutisoinnista tekemäni havainnot tukevat aiemman tutkimuksen käsityksiä, että herkkyyden ympäristön pilaantumista kohtaan on alati kasvanut, ja tämä näkyy myös mediassa.</p>	
Asiasanat Ympäristöjournalismi, raakkutuhon uutisointi, kehysanalyysi, uhanalaisuus, luonnonsuojelu	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	

KUVIOT

Kuvio 1: Erot raaku-uutisoinnin kehystämässä Helsingin Sanomissa ja Ylä-Kainuussa.....	13
--	----

TAULUKOT

Taulukko 1: Kehysten määrällinen jakautuminen HS:n ja Ylä-Kainuun raakkujutuissa	13
--	----

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	3
2.1	Raakun suojele Suomessa.....	3
2.2	Ympäristöjournalismi Suomessa	4
2.2.1	Ympäristötuhot uutisissa	6
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	8
3.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	8
3.2	Tutkimusaineisto.....	8
3.3	Kehysanalyysi tutkimusmenetelmänä	10
4	TULOKSET	12
4.1	Kehykset.....	12
4.1.1	Raakkujen suojelele kehys.....	14
4.1.2	Tuhon kehys.....	17
4.1.3	Rikos ja rangaistus – Seuraamusten kehys	19
4.1.4	”Vahinko on käynyt” – PR-pahoittelun kehys.....	20
4.1.5	Muut näkökulmat jutuissa	22
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	24
6	LOPUKSI.....	27
6.1	Arviointi	27
6.2	Jatkoa ajatellen.....	28
	LÄHTEET	29

LIITTEET

1 JOHDANTO

Kuori suojaa, mutta iäti sen kätköissä ei voi olla. Ruumista jäytävät nälkä, hapenpuute ja levottomuus – mikä on mennyt vikaan? Hän tekee joen pohjalla kierroksen ja etsii helpompaa oloa, mutta vesi on kaikkialla yhtä paksua ja raskasta. Lajitoverit ovat sulkeutuneet kuoriinsa.

Näin raakut saattaisivat kuvailla oloaan Hukkajoella elokuussa 2024, jos vain pystyisivät. Sitaatti on kuitenkin Anni Kytömäen romaanista *Margareta*, jossa ihmisten ja raakkujen kohtalot kietoutuvat yhteen. Teoksen tarina sijoittuu 1950-luvun Suomeen, mutta raakkujen kohtalo on yllättävän ajankohtainen edelleen vielä vuonna 2024.

Elokuussa 2024 Suomussalmen Hukkajoella paljastui laajamittainen raakkutuhon. Stora Enson metsätyökone oli ajanut matalan joen yli kolmesataa kertaa, vaikka joessa elävistä rauhoitetuista raakuista oli ilmoitettu yhtiölle (Parhiala, 2024). Metsätyökone tappoi raakkuja murskaamalla, mutta suurinta tuhoa aiheutti joen pohjan myllääminen, mikä tuhosi raakun elinalueita jopa satojen metrien matkalta, ja lieju tukehduitti raakkuja kuoliaaksi. (Hietalahti, 2024) Raakut nousivat parissa yössä merkittäväksi uutisaiheeksi koko maassa. Vajaan parin viikon aikana pelkästään Helsingin Sanomat uutisoi raakuista lähes neljäkymmentä kertaa.

Tässä tutkielmassa tarkastelen elokuun 2024 uutisointia Suomussalmen raakkutuhosta paikallisen ja valtakunnallisen median näkökulmasta. Tarkastelen kehysanalyysin keinoin raaku-uutisoinnin eroja Helsingin Sanomien ja Ylä-Kainuun välillä.

Aihe on ajankohtainen, sillä luontokato ja lajien uhanalaistuminen kiihtyy myös täällä kotimaassa (Hyvärinen ym., 2019, s. 114–117). Suomussalmen raakkutuhon oli ympäristöjournalismin näkökulmasta harvinaisen konkreettinen ja paikallinen tapahtuma, jonka avulla käsitellä ihmisen toiminnan vaikutusta uhanalaisille lajeille. Raakku on Suomessa erittäin uhanalainen laji, ja tuhoa tutkitaan törkeänä ympäristöririkoksena, joten tapaus on sinänsä Suomessa poikkeuksellinen. Raakkutuhon rikostutkinta on edelleen tutkimuksen tekemisen aikana kesken, joten tapauksesta tullaan varmasti kuulemaan mediassa vielä jatkossa.

Raakku-uutisointi herätti mielenkiintoni tuhon poikkeuksellisuuden vuoksi myös siksi, että tapahtumaa käsiteltiin koko Suomen mediassa niin laajasti. Suomalaisten suhde luontoon on erityinen ja monimutkainen. Esimerkiksi metsällä on sekä kulttuurillista, taloudellista ja poliittista arvoa, ja suomalainen luonto ja metsä on samalla osa identiteettiämme (Väliverronen, 1996, s.28). Suomalaisten suhdetta etenkin metsiin on tutkittu useaan otteeseen, ja on havaittu, että Suomalaisten suhde luontoon ja sen hyödyntämiseen vaihtelee myös alueellisesti. Esimerkiksi Saarnion ja Töyrylän (2023, s.22) mukaan Helsingissä ja Uudellamaalla metsien taloudellista merkitys koetaan vähemmän tärkeäksi kuin muualla Suomessa. Samalla luonnon suojelua ja metsien kykyä sitoa hiiltä pidetään Uudellamaalla tärkeämpänä kuin muualla.

Onkin mielestäni mielenkiintoista tutkia, miten raakutapaukseen on suhtauduttu valtakunnallisessa mediassa Etelä-Suomessa ja paikallisessa mediassa Kainuussa, ja eroavatko medioiden esitystavat jotenkin toisistaan. Median suhdetta ympäristöaiheisiin on aiemminkin tutkittu Suomessa. Aiempi tutkimus on muun muassa osoittanut, että paikallinen media saattaa asettua hieman herkemmin ympäristökiistoissa ympäristön pilaajan puolelle (Kumpu, 2020). Näistä lähtökohdista onkin kiinnostavaa lähteä tarkastelemaan, millaiseksi raakutuhosta uutisointi on kehkeytynyt Helsingin Sanomissa ja Ylä-Kainuussa.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tässä luvussa käsittelen tutkielmani kannalta oleellista kirjallisuutta ja aiempaa tutkimusta. Aluksi kerron raakuista ja niiden suojelusta Suomessa, koska lajiin liittyvät tekijät vaikuttavat raaku-uutisoinnin lähtökohtiin. Tämän jälkeen kuvaan ympäristöjournalismia ja sen historiaa Suomessa. Viimeiseksi siirryn tarkastelemaan ympäristöjournalismia ympäristötuhojen näkökulmasta.

2.1 Raakun suojelu Suomessa

Raaku-uutisoinnin lähtökohtia ymmärtääksemme on tärkeää ymmärtää myös raakun suojelun historiaa ja tietää raakkujen tilasta myös Hukkajoen ulkopuolella.

Raaku on kansankielinen nimi jokihelmisimpukalle (Oulasvirta, 2020, s. 9). Käytän kuitenkin tutkimuksessani johdonmukaisesti nimitystä raaku, koska kyseistä termiä on käytetty jokihelmisimpukan sijaan huomattavasti enemmän myös mediassa.

Raaku on luokiteltu Punaisen kirjan (Hyvärinen ym., 2019) mukaan erittäin uhanalaiseksi lajiksi Suomessa. Punainen kirja tai kansainvälisesti punainen lista (red list) on asiantuntijoiden kokoama raportti lajien uhanalaisuudesta. Viimeisin suomalainen Punaisen kirjan uhanalaisuusarviointi on julkaistu vuonna 2019. Raaku on määritetty siinä erittäin uhanalaiseksi sen kannan pienennyttyä yli puolella viimeisimmän kolmen raakusukupolven aikana, ja kannan pienenemisen on ennustettu jatkuvan samaan tahtiin myös tulevaisuudessa. Suurin syy raakkujen vähenemiselle on niiden elinalueiden pieneneminen sekä elinympäristön laadun heikentyminen.

Raaku rauhoitettiin vuonna 1955, jolloin raakua uhanneesta helmenpyynnistä tuli laitonta. Luonnontilaisten jokien häviäminen ihmisen vaikutuksen seurauksena on kuitenkin raakulle uhka vielä tänäkin päivänä (Oulasvirta 2020, s. 21). Luonnonsuojelulain 75 ja 77 pykälien mukaan raaku on uhanalainen ja erityisesti suojeltava laji, joten lain nojalla ELY-keskus voi päättää suojella lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan, eikä suojeltua aluetta saa tällöin hävittää tai heikentää (Luonnonsuojelulaki 9/2023). ELY-keskus teki tällaisen päätöksen myös Hukkajoen tapauksessa (Suutari, 2024).

Raaku on sekä jokiekosysteemin avainlaji että huippuindikaattori, eli se luo muille ekosysteemin eliöille soveltuvia elinoloja ja se on samalla merkki veden puhtaudesta

(Oulasvirta, 2020, 17). Aikuinen raakku pystyy suodattamaan jopa 50 litraa vettä vuorokaudessa puhdistuen sitä, joten runsaalla raakkukannalla on suuri vaikutus myös veden laatuun (Oulasvirta, 2020, 17). Hukkajoen tapauksessa joen kirkas vesi muuttui ruskeaksi liejuksi metsäkoneen myllättyä joen pohjaa, eivätkä raakut pysty suodattamaan niin raskaasti sekoittunutta vettä enää puhtaaksi (Hietalahti, 2024). Tämä johti joessa raakkujen joukkokuolemaan.

Kuten myös Hukkajoen raakkutuhossa, nykyään etenkin metsätalous ja muu maankäyttö tuhoavat raakkujen elinalueita. Hukkajoen tapaus oli erityisen törkeä, kun raakkujen joukkokuoleman aiheutti satoja kertoja niiden yli ajanut metsäkone, vaikkei nykyisin raakkuihin saisi koskea ilman lupaa käsinkään. Metsätaloudella on myös raakuille tuhoisia sivuvaikutuksia hakkuiden tai muun maankäytön tapahtuessa raakkujokien läheisyydessä, kun jokeen kohdistuu kuormitusta maa-aineksen valuessa virtaan (Oulasvirta, 2020, s. 24).

Ympäristöministeriö on julkaissut vuonna 2021 toimenpidesuunnitelman raakun suojelemiseksi vuosien 2020–2030 välillä. Toimenpidesuunnitelmassa on lueteltu neljä tavoitetta raakun suojelemiseksi: raakkuesiintymien ja elinympäristöjen tietojen ja tiedonkulun parantaminen, raakun ja sen isäntäkalojen elinympäristöjen parantaminen, elinympäristöjen huomioon ottaminen maankäytössä ja raakun suojelelun tutkimustiedon lisääntyminen (Ympäristöministeriö, 2021, 12). Suojelustrategiassa on huomioitu muun muassa maankäytön vaikutukset raakkukannoille, sekä tiedonkulun parantaminen (Ympäristöministeriö, 2021, 14). Yksi toimenpidesuunnitelman näkemys on, että tietojen salaaminen raakkukannoista on lajille suurempi uhka kuin tiedon julkisuus.

Hukkajoen raakutapauksen yhteydessä ELY-keskuksen ohjeiden selkeys ja tiedonkulun puute toimijoiden välillä herätti keskustelua ja kiistelyä sosiaalisessa mediassa (Määttä, 2024). Toisaalta ELY-keskuksen ohjeissa selkeästi kerrotaan, ettei jokea saa raakkujen esiintymispaikalla ylittää, eikä puita joen reunoilta kaataa (Suutari, 2024). Stora Enso päätti silti toimia toisin.

2.2 Ympäristöjournalismi Suomessa

Raakku-uutisointi kuuluu ympäristöjournalismin piiriin, joten tutkimuksen kannalta on oleellista tarkastella ympäristöjournalismin historiaa ja käytänteitä hieman tarkemmin. Näin voimme ymmärtää paremmin myös raakku-uutisoinnin periaatteita. Tarkastelen ympäristöjournalismia ensisijaisesti suomalaisessa kontekstissa.

Ympäristöjournalismin alkupisteeksi nimetään usein 1960-luvun ympäristöherätys, vaikka ympäristöön liittyvää uutisointia on tehty toki aiemminkin. Ympäristöherätyksen jälkimainingeissa huoli saasteista ja ympäristön tilasta kuitenkin kasvoi, ja ympäristöaiheet vakiinnuttivat paikkansa uutisaiheena (Kumpu, 2020, p. 24). Ympäristöuutisoinnin määrän kehitys ympäristöherätyksen jälkeisten vuosikymmenien aikana on kuitenkin ollut hyvin syklistä. Pertti Suhosen (1994, s. 98) tutkimus Helsingin Sanomien ympäristökirjoittelun määrästä osoittaa, että ympäristöuutisointi lisääntyi nopeasti 60- ja 70-lukujen taitteessa, mutta sitten kirjoittelu romahti nopeasti. Uudestaan ympäristökirjoittelun määrä kasvoi ja kiihtyi taas 70-luvun loppupuolella, ja siitä lähtien kirjoittelu on kasvanut lähes yhtäjaksoisesti aina 90-luvulle asti, jolloin Suhosen pitkäikäistutkimus päättyi.

90-luku oli Suomessa ympäristöjournalismin kulta-aikaa. Tuolloin medioissa perustettiin uusia ympäristöjournalismiin liittyviä tehtäviä ja osastoja. Esimerkiksi Ylellä oli 90-luvulla oma ympäristötoimitus ja kaksi viikoittaista ajankohtaisiin ympäristöaiheisiin keskittyvää televisio-ohjelmaa "Ympäristöuutiset" ja "Ekoisti". (Lyytimäki, 2020, s.224.) Ympäristöjournalismin noususta kertoo myös vuonna 1992 journalistin ohjeisiin tehty lisäys toimittajan vastuusta luonnosta ja työnsä ympäristövaikutuksista (Suhonen, 1994, s. 62).

Vuosituhanne vaihteessa ympäristöjournalismi oli taas muutoksen pyörteissä. Ympäristötoimittajien tehtäviä, ympäristöosastoja ja -ohjelmia lakkautettiin urakalla 2000-luvun alussa, ja jopa maininta ympäristövastuusta poistettiin Journalistin ohjeista vuonna 2005 (Kumpu 2020, s. 23). Näiden muutosten perusteella ympäristöuutisoinnin voisi tulkita ottaneen takapakkia uuden vuosituhanne alussa, mutta todellisuudessa näin ei kuitenkaan ole. Ympäristöjournalismi vain muutti muotoaan. 2000-luvun alussa ympäristöjournalismin uudeksi isoksi aiheeksi nousi ilmastonmuutos, ja sen vaikutukset. Ympäristöuutisointi arkipäiväistyi muiden aiheiden rinnalle. Tutkimustiedon puutteesta huolimatta vaikuttaakin siltä, että ympäristöaiheiden käsittely mediassa on selvästi lisääntynyt 2000-luvulla ympäristöjournalististen tehtävien lakkauttamisesta huolimatta. (Kumpu 2020, s.23.)

Ympäristöjournalismia arvostellaan usein sen tapahtumakeskeisyydestä, jolloin esimerkiksi pitkäaikaisia ja hitaita prosesseja kuten ilmastonmuutosta tulee käsiteltyä hyvin pinnallisesti (Harju ja Karvonen, 2016, s. 191). Ympäristöuutisoinnin tapahtumakeskeisyys saattaa osaltaan selittää myös suomalaisen ympäristöjournalismin syklistyyttä. Ympäristöaiheiset uutiset liittyvät usein johonkin ympäristöonnettomuuteen tai -tuhoon. Kun jokin tällainen tapahtuma nousee julkisuuteen, yleisön kiinnostus ja medialogiikka ohjaavat medioita tarkkailemaan samaan aihepiiriin kuuluvia

tapahtumia entistä herkemmin jatkaakseen aiheesta uutisointia. Tällainen herkistymisen tietylle aiheelle puolestaan madaltaa uutiskynnystä, mikä voimistaa alkuperäisen tapahtuman sysäämää uutisaaltoa entisestään. (Harju ja Karvonen, 2016, s. 186)

Ympäristöjournalismilla on mahdollisuuksia vaikuttaa. Journalistisella medialla on ollut esimerkiksi keskeinen rooli ympäristötiedon välittäjänä, ja mediajulkisuuden avulla esimerkiksi ympäristöherätys ja ilmastonmuutokseen havahtuminen saivat tuulta purjeisiinsa (Kumpu, 2020, s. 22). Journalismin tutkimuksen piiriin kuuluva agenda setting -teoria auttaa hahmottamaan tätä median vaikutusvaltaa.

Agenda setting -teoria kuvaa median valtaa julkisen keskustelun määrittelijänä (McCombs & Shaw, 1972). Medialla on mahdollisuus vaikuttaa julkiseen mielipiteeseen määrittelemällä uutisaiheita, ja esittelemällä ne tietystä näkökulmasta (Cheng, 2019). Agendan määrittely on siis monitasoinen prosessi. Sen lisäksi että uutiset määrittelevät meille mitä ajatella, ne myös kertovat miten näistä asioista pitäisi ajatella (Suhonen, 1994, s. 49). Uutisiin valikoidut aiheet, kertovat yleisölle aiheiden olevan tärkeitä, ja uutisoinnin kehykset puolestaan ohjaavat yleisön tulkitsemaan tapahtunutta tietystä näkökulmasta.

Ympäristöjournalismilla onkin tärkeä tehtävä, sillä ympäristöongelmien näkymisellä mediassa ajatellaan olevan vaikutusta esimerkiksi ympäristöhuolen herättämisessä sekä ympäristönsuojelun edistämisessä (Kumpu, 2020, s. 23). Seuraavaksi tarkastelen ympäristöjournalismia ympäristötuhoista uutisoinnin näkökulmasta.

2.2.1 Ympäristötuhot uutisissa

Ympäristötuhojen ja -kiistojen uutisointia on tutkittu Suomessa useaan otteeseen. Esimerkiksi Kumpu (2020) on tutkinut ympäristökiistojen diskursseja. Kummun tarkastelun kohteena ovat Lievestuoreen kiista sellutehtaan käynnistämisestä vuonna 1971, Kuusamon vuoden 1994 kiista vanhoista metsistä sekä Talvivaaran kaivoksen jätealtaan vuotoon liittyvä kiista vuonna 2012. Harju ja Karvonen (2016) ovat puolestaan tarkastelleet kaivosuutisoinnin onnettomuusnarratiivia. Hieman vanhempaa tutkimusta edustaa Väliiverrosen (1996) tutkimus Lapin metsätuhokeskustelun kehyksistä.

Sekä Kummun että Väliiverrosen tutkimuksissa korostui kiistan kehys. Kummun tutkimissa tapauksissa kiista on syntynyt taloudellista etua tavoittelevan- ja luontoa suojelevan osapuolen välille. Väliiverrosen tarkastelemassa metsätuhossa kiistaa käytiin puolestaan erimielisten tutkijoiden välillä. Valkosen ja Saariston (2016, s. 102) mukaan ympäristökiistat rakentuvat lähes aina taloudellisen edun ja luonnonsuojelun välisen ristiriidan varaan. Näiden kahden osapuolen kiista värittää usein uutisointia

luonnonsuojeluun liittyvissä aiheissa, sillä se on yksinkertainen tapa jäsentää monisyisiä tapahtumia (Valkonen ja Saaristo 2016, s. 104).

Ympäristötuho ja ympäristöonnettomuus ovat läheisiä käsitteitä, joita käytetään usein kuvaamaan samoja tapahtumia, mutta kumpikin käsite maalaa tuhosta omanlaistaan kuvaa. Harju ja Karvonen (2016) näkevät onnettomuusnarratiivin ongelmalliseksi teollisuusyhtiöiden vastuunkannon näkökulmasta. He huomasivat tutkimuksessaan, että Talvivaaran jätealtaan vuodosta kertovissa uutisissa onnettomuusnarratiivi kuvasi yhtiön pikemminkin onnettomuuden uhrina kuin tuhon aiheuttajana. Onnettomuus-sanan käyttö vähensi siis toimijan vastuuta tapahtumissa, ja tuhoa oli helpompi käsitellä joko epäonnisenä vahinkona tai poikkeuksena.

Toinen Harjun ja Karvosen tekemä havainto liittyy tekijyyteen. Tekijyyttä usein häivytettiin niissä jutuissa, joissa kerrottiin onnettomuuden syistä. Onnettomuuksia aiheuttivat useimmiten elottomat olennot kuten kivet tai kaivinkoneet. Sen sijaan tuhon korjaamiseen liittyvät toimet esitettiin aktiivisten toimijoiden kuten kaivoksen työntekijöiden kautta. Tekijyyden piilottaminen onkin yleistä juuri yritysviestinnän kontekstissa, kun on kyse yrityksen imagolle haitallisesta tapahtumasta. (Harju ja Karvonen, 2016, s. 193.) Kummun (2020, s. 59–61) mukaan onnettomuusdiskurssia tuottikin uutisissa etenkin Talvivaaran viestintäpäällikkö.

Kumpu (2020) havaitsi Talvivaaran jätealtaan vuodon uutisoinnissa onnettomuusdiskurssin vastapainoksi katastrofidiskurssin. Katastrofitulkinta oli erityisen yleinen Helsingin Sanomien uutisoinnissa, ja se vakiintuikin alun uutisten jälkeen HS:n valitsevaksi diskurssiksi. Katastrofin näkökulmasta uutisoitiin etenkin vuodon ympäristövaikutusten laajuudesta ja onnettomuudelle etsittiin syyllisiä. Syyllisiä etsittiin yhtiön sisältä, mutta kriittisimmin suhtauduttiin kuitenkin ELY-keskukseen ja sen antamiin ohjeisiin. (Kumpu, 2020, s. 59–60.)

Kummun tutkimuksessa ympäristökiistojen julkisuudesta ilmeni kaksi erityisen mielenkiintoista johtopäätöstä. Ensimmäinen tällainen havainto on, että paikallisten maakuntalehtien juttujen taustoittaminen ja kerronta myötäilivät herkemmin ympäristön pilaajaa kuin Helsingin Sanomissa (Kumpu, 2020, s.135). Näin oli etenkin Lievestuoreen ja Kuusamon kiistoissa, mutta Talvivaaran kiistassa vastaavaa eroa ei kuitenkaan ollut havaittavissa. Toiseksi Kummun tutkimuksen havainnot tukivat aiempien tutkimusten tuloksia siitä, että kulttuurinen herkkyys ympäristön pilaantumisesta tai sen uhkaa kohtaan on kasvanut huomattavasti 1970-luvulta asti (Kumpu, 2020, s. 134). Nämä huomiot johdattelivat meidät seuraavaksi tarkastelemaan tutkimusasetelmaa, josta käsin lähdin tutkimaan raakku-uutisoinnin eroja Ylä-Kainuun ja HS:n välillä.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa esittelen tarkemmin tutkimusasetelman. Ensimmäiseksi esittelen tutkimustehtävän ja -kysymykset, jonka jälkeen kerron tutkimuksen aineistosta ja sen käsittelystä. Luvun loppuun kerron käyttämästäni tutkimusmenetelmästä, erityisesti kehysanalyysistä.

3.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimustehtävänani on selvittää, kuinka Suomussalmen raakkutuhoa on käsitelty Helsingin Sanomissa (HS) ja Ylä-Kainuussa, ja millaisia eroja näiden kahden median raakku-uutisoinnissa voidaan havaita. Lähestyn aihetta kehysanalyysin avulla. Tutkimuksessani tarkastelen, kuinka raakkutuhoa on kehystetty HS:n ja Ylä-Kainuun verkkotuissa, ja miten medioiden tavat kehystää raakkutuhoa eroavat toisistaan.

Pyrin tutkielmassani kehysanalyysin tulosten avulla vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- 1. Millaisia kehyksiä Helsingin Sanomien ja Ylä-Kainuun raakku-uutisoinnissa voidaan havaita?*
- 2. Kuinka Helsingin Sanomien ja Ylä-Kainuun tavat kehystää raakkutuhoa eroavat toisistaan?*

3.2 Tutkimusaineisto

Tutkimuksessa tarkastelen Helsingin Sanomien ja Ylä-Kainuun verkkouutisointia. Halusin valita tutkimukseni kohteeksi yhden valtakunnallisen- ja yhden paikallisen median. Valitsin Ylä-Kainuun paikallislehdeksi, koska se on raakkutuhopaikan Suomussalmen paikallislehti, joten aihe kosketti mediaa hyvin paikallisella tasolla. Helsingin Sanomat valikoitui toiseksi tutkielmani tutkimuskohteeksi, koska raakkutuhopauksesta uutisointiin kyseisessä mediassa laajasti. Lisäksi Helsingin Sanomilla on raakkuuaiheeseen eri lailla etäisyyttä kuin esimerkiksi Ylellä, jolla on eri puolilla Suomea myös paikallistoimituksia.

Aineistoni koostuu 36:sta Helsingin Sanomien ja 18:sta Ylä-Kainuun raakkuja käsittelevästä jutusta. Kaikki nämä raakkujutut julkaistiin elokuun 2024 aikana. Ylä-Kainuu

julkaisi ensimmäisen raakkutuhon koskevan juttunsa 20. elokuuta ja HS puolestaan päivää myöhemmin. Stora Enso oli itse ilmoittanut verkkosivuillaan 19. elokuuta epäilyn aiheutuneesta raakkutuhosta heidän hakkuualueellaan (Stora Enso, 2024).

Rajasin aineiston verkkouutisointiin, koska verkosta löytyvistä jutuista saa laajimman kuvan medioiden raakku-uutisoinnista. Keskityn tutkimuksessani vain uutisoinnin tekstin tarkasteluun, eli jätän kuvat huomioimatta. Aiemmat samankaltaisia aiheita käsittelevät tutkimukset ovat myös tarkastelleet uutisointia ainoastaan tekstitasolla, joten tämä tapa rajata aineistoa tuntui luontevalta valinnalta. Näin tutkimukseni tuloksia on myös mielekkäämpää vertailla aiemmin tehdyn tutkimuksen kanssa.

Helsingin Sanomien 36 juttuun lukeutuu uutisten ja artikkelien lisäksi kaksi toimittajan kommenttia ja yksi pääkirjoitus. Ylä-Kainuun osalta aineistossa on vain uutisia ja artikkeleja, sillä mediassa ei elokuun aikana kirjoitettu yhtäkään toimittajan kommenttia, pääkirjoitusta tai kolumnia aiheeseen liittyen. Rajasin aineistosta pois lukijoiden kirjoittamat mielipiteet, muilta medioilta nostetut uutiset sekä aiemmin julkaistut, mutta elokuussa uudelleen nostetut jutut. Helsingin sanomissa julkaistiin elokuussa lisäksi kaksi STT:n juttua, ja päätin lopulta jättää myös nämä tutkimuksen ulkopuolelle. Jätin muiden medioiden tuottamat jutut pois aineistosta, sillä pyrin tutkimuksessani tarkastelemaan ja vertailemaan nimenomaan Helsingin Sanomien ja Ylä-Kainuun raakku-uutisointia. Aineiston laadukkuuden kannalta päätin rajata aineiston vain toimittajien tekemiin juttuihin, jonka takia jätin lukijoiden kirjoittamat mielipidetekstit pois aineistosta.

Keräsin aineiston hakemalla juttuja kummankin median verkkosivuilta. Helsingin Sanomista hain raakkutuhon käsitteleviä juttuja yleisen haun kautta käyttämällä hakusanoja "Suomussalmi" ja "raakut", ja rajaamalla juttujen julkaisuvälin elokuulle. Ylä-Kainuun verkkosivuilla kävin järjestelmällisesti läpi kaikki elokuussa julkaistut jutut Paikalliset- ja Viimeaikaiset-osiossa ja poimin muiden juttujen joukosta raakkutuhon käsittelevät jutut

Aineiston rajaamisen jälkeen aloitin aineiston tarkastelun lukemalla kronologisessa järjestyksessä jokaisen aineistooni kuuluvan jutun kummastakin mediasta ja muodostamalla näin aineistosta yleiskuvan. Tämän jälkeen aloin muodostamaan tarkempaa käsitystä aineistoni sisällöstä. Käydessäni juttuja uudelleen läpi tarkastelin jokaisen jutun kohdalla sitä, mistä näkökulmasta juttu käsittelee raakkutuhon ja kenen ääni siinä pääsee kuuluviin. Listasin kaikki jutut ja havaintoni Excel-taulukkoon analyysia tehdessäni. Samalla aloin hahmottelemaan minkälaisia kehyksiä aineistosta voi havaita. Kolmannella lukemiskerralla paneuduin erityisesti juttujen kehystykseen, ja ryhdyin muodostamaan kehyksistä tarkempaa kokonaiskuvaa. Kehyksien

hahmottelemisessa apunani olivat aiemmat havaintoni jutuissa havaittavista näkökulmista ja toimijoista.

3.3 Kehysanalyysi tutkimusmenetelmänä

Tarkastelen Helsingin Sanomien ja Ylä-Kainuun raaku-uutisoinnin eroja laadullisen sisällönanalyysin keinoin. Analyysimenetelmänä käytän kehysanalyysia.

Sisällönanalyysi on yleinen laadullisen tutkimuksen menetelmä, mutta sitä voidaan tulkita myös laadullisen tutkimuksen väljempänä viitekehyksenä, joka kattaa alleen useampia menetelmämuotoja. Useimmat laadulliset tutkimukset perustuvat sisällönanalyysiin, mutta menetelmää hyödynnetään myös määrällisessä tutkimuksessa. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 91.) Laadullinen sisällönanalyysi perustuu analysoitavan aineiston tarkasteluun systemaattisesti ja objektiivisesti. Aineisto voi olla esimerkiksi kirjoitettua, nähtyä tai kuultua materiaalia. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 103.) Tutkielmasani tarkastelen sisällönanalyysin keinoin raaku-uutisoinnin tekstiä.

Tutkimusmenetelmänä kehysanalyysi juontaa juurensa sosiologiaan ja sosiologi Erving Goffmaniin, jota yleisesti pidetään kehysanalyysin isänä. Goffman (1986) keskittyi kehysanalyysin avulla tarkastelemaan ihmisten toimintaa. Goffmanin mukaan ihmiset jäsentävät havaintojaan ympäröivästä todellisuudesta kehysten avulla. Ihmiset muodostavat omia kehyksiään aiempien kokemuksiensa kautta, ja nämä kehykset auttavat heitä antamaan erilaisille tilanteille ja tapahtumille merkityksiä ja tarkoituksen. Tällaista kehystämistä tapahtuu usein myös henkilön itse huomaamatta, eikä ihminen välttämättä tiedosta kehyksien olemassaoloa, joiden läpi hän tarkastelee maailmaa. (Goffman, 1986, s. 21)

Myöhemmin kehysanalyysia on sovellettu myös muun muassa journalismin ja median tutkimuksessa, jossa se on vakiinnuttanut paikkansa tutkimusmenetelmänä (Seppänen ja Väliverronen, 2015, s. 97). Esimerkiksi Entman (1993) on soveltanut kehysanalyysia viestinnän ja median kontekstissa.

Entmanin (1993, s. 52) mukaan kehystäminen on viestinnällisessä tekstissä valintoja kertoa ja korostaa tiettyjä havaintoja todellisuudesta. Toisin sanottuna kehystäminen on myös valintoja jättää joitakin asioita kertomatta. Konkreettisesti kehystäminen tarkoittaa journalismissa esimerkiksi päätöksiä siitä, mistä näkökulmasta juttu tehdään ja ketä juttuun haastatellaan. Korostamisella Entman tarkoittaa puolestaan sitä, että tekstissä tiettyä osaa informaatiosta voidaan tuoda näkyvämmäksi toistamalla, nostamalla sitä tekstissä keskeiselle paikalle, tai liittämällä se kulttuurillisesti tärkeisiin

symboleihin (Entman, 1993, s. 53). Esimerkiksi journalistisessa tekstissä tärkeänä pidettyä asiaa korostetaan tietoisesti nostamalla se otsikkoon, ingressiin tai jutun alkuun. Toisaalta, jos jotain jätetään kertomatta, tai siitä mainitaan vasta jutun lopussa, voi lukija päätellä jutun perusteella asian olevan vähemmän merkittävä.

Entman (1993, s. 52) jäsentää viestintäprosessia neljän eri kehyksen avulla. Hänen mukaansa viestintäprosessissa vaikuttavat viestijän, tekstin, vastaanottajan ja kulttuurin kehykset. Esimerkiksi uutinen tai muu journalistinen juttu sopii havainnollistamaan Entmanin mallia viestintäprosessissa vaikuttavista kehyksistä. Uutisessa toimittaja on viestintäprosessissa viestijän asemassa, ja hänen omaksumansa kehykset vaikuttavat myös uutisjutun kehystämiseen. Nämä kehykset ohjaavat vastaanottajaa eli lukijaa tulkitsemaan uutistapahtumaa, mutta lukija saattaa tulkita uutista myös toisesta näkökulmasta, kuin mitä toimittaja on ajatellut. Lukija tulkitsee tekstiä omista lähtökohdistaan omien henkilökohtaisten kehysten läpi. Samalla tekstin tuottamisen ja vastaanottamisen taustalla vaikuttavat ympäröivän kulttuurin kehykset, jotka voivat määritellä esimerkiksi sitä, mitä on sopivaa kertoa ja millä tavalla. Ympäröivä kulttuuri vaikuttaa myös viestijän ja vastaanottajan muodostamiin kehyksiin.

Kehystämällä on myös poliittista ja yhteiskunnallista vaikutusta, joten kehystämistä harjoittavat toimittajien lisäksi myös monet muut yhteiskunnalliset toimijat, kuten poliitikot tai yritykset, (Seppänen ja Väliaverronen, 2015, s. 98–99). Kehystämällä jotain aiheita itse valitusta näkökulmasta käsin voidaan ajaa esimerkiksi omaa taloudellista etua tai poliittista agenda. Koska medialla on mahdollisuus tuoda asioita suuren yleisön tietoisuuteen, niin useat yhteiskunnalliset toimijat toivovat saavansa omat kehyksensä läpi myös mediassa (Seppänen ja Väliaverronen, 2015, s. 99).

Valitsin tutkimusmenetelmäksi kehysanalyysin, koska sen avulla pystyn tarkastelemaan raakku-uutisoinnin näkökulmaeroja. Kehysanalyysin tukena hyödynnän aineiston analysoinnissa myös kvantifiointia. Tuomen ja Sarajärven mukaan kvantifiointi kuuluu sisällön erittelyn piiriin, mutta sitä voidaan hyödyntää apuna myös sisällönanalyysissa (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 103). Sisällönanalyysin ja erittelyn erona on, että sisällönanalyysi pyrkii kuvaamaan aineiston sisältöä sanallisesti, kun taas erittelyssä kuvataan aineiston sisältöä kvantitatiivisesti, eli määrällisesti (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 106). Kvantifiointia voidaan käyttää työvälineenä sisällönanalyysissa silloin, kun kvantifiointia tehdään sisällönanalyysin pohjalta (Tuomi ja Sarajärvi, 2009, 107). Hyödynnän kvantifiointia kehysanalyysin tulosten tulkinnassa, kun vertailen millaisia eroja raakku-uutisoinnin kehysten määrällisessä jakautumisessa on Helsingin Sanomien ja Ylä-Kainuun juttujen välillä.

4 TULOKSET

Tässä luvussa käsittelen kehysanalyysin tuloksia. Käyn ensin läpi mitä kehyksiä aineistosta ilmeni ja kuinka kehykset jakautuivat määrällisesti Ylä-Kainuun ja Helsingin Sanomien välillä. Kehysten läpikäymisen jälkeen käsittelen kehyksien sisältöjä yksityiskohtaisemmin. Kaksi juttua ei sopinut muun uutisoinnin kehyksiin. Niinpä käsittelen nämä jutut lyhyesti erikseen kehysten tarkastelun jälkeen.

4.1 Kehykset

Aloitin kehysanalyysin tarkastelemalla ensin mistä näkökulmasta kukin raakkujuttu on tehty ja kenen ääni niissä pääsee kuuluviin. Näiden kysymysten avulla aloin muodostaa aineiston pohjalta kehyksiä, jotka kuvaisivat uutisointia mahdollisimman laajasti, mutta samalla tarkasti. Lopulta aineistosta ilmeni neljä erilaista kehystä, joiden avulla olen määritellyt ja analysoinut raaku-uutisointia. Nimesin kehykset seuraavasti:

- Raakkujen suojelun kehys
- Tuhon kehys
- Rikos ja rangaistus – Seuraamusten kehys
- ”Vahinko on käynyt” – PR-pahoittelun kehys

Näitä kehyksiä ilmentävien juttujen lisäksi aineistoon sisältyy kaksi juttua, jotka eivät tulkintani mukaan sisällä mitään yllä olevista kehyksistä. Jutut poikkeavat muusta aineistosta siten, että niiden aiheet liittyvät kyllä raakkutapaukseen, mutta jutun näkökulma kohdistuu johonkin muuhun teemaan. Esimerkiksi HS:n jutussa kerrotaan, että perussuomalaisen kansanedustajan Jani Mäkelän mielestä raakuista on uutisoitu liikaa. HS:n juttu liittyy oleellisesti raakkutuhon, mutta kritiikki kohdistuu mediaan, eikä tuhoa tai sen syytä niinkään käsitellä, joten mikään yllä olevista kehyksistä ei riitä kuvaamaan jutun näkökulmaa. Pohdinnan jälkeen päätin käsitellä nämä jutut erillään muista kehyksistä. Analyysissa nämä kaksi juttua muodostavat yhdessä Muut jutut-osion. Käsittelen niiden sisältöä tulosluvun lopuksi.

Jotta medioiden välisiä eroja olisi mahdollista vertailla tarkemmin, oli tulokset saatava vielä toisiinsa verrattavissa olevaan muotoon. Helsingin Sanomat oli julkaissut kaksinkertaisen määrän raakkutuhon käsitteleviä juttuja Ylä-Kainuuseen verrattuna, joten pelkästään se tieto kuinka usein kukin kehys esiintyy median jutuissa, ei vielä

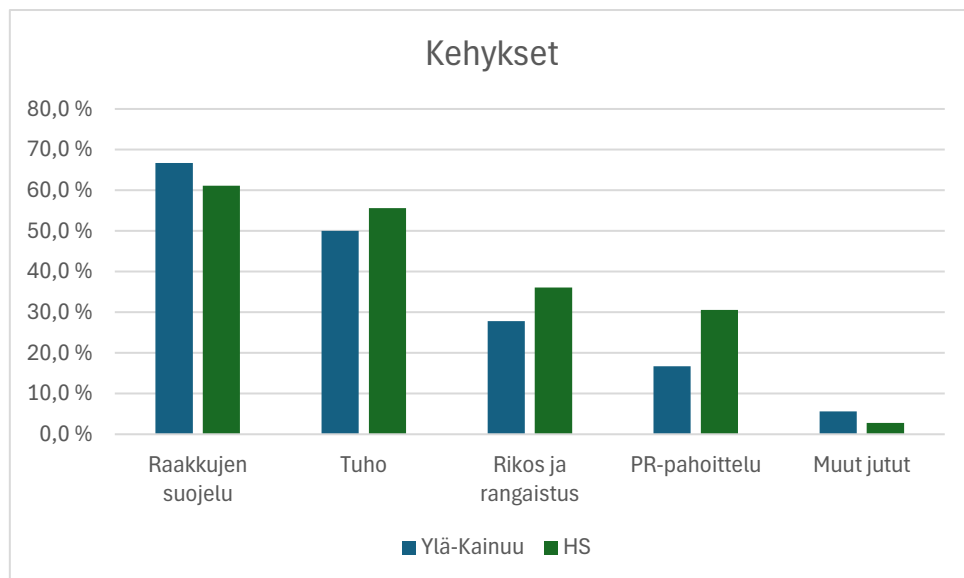
riittänyt vertailun toteuttamiseksi. Niinpä laskin vielä prosenttiosuuksina, kuinka usein kukin kehys esiintyy median raakkujuttujen kokonaismäärään nähden. Esitteen nämä analyysini määrälliset tulokset taulukossa 1. Koska yksi juttu voi sisältää useamman kuin yhden kehysten, ylittää kehysten yhteenlaskettu määrä yli sata prosenttia.

Taulukko 1: Kehysten määrällinen jakautuminen HS:n ja Ylä-Kainuun raakkujutuissa

	Raakkujen suojele	Tuho	Rikos ja rangaistus	PR-pahoittelu	Muut jutut
Ylä-Kainuu (18 juttua)	12	9	5	3	1
HS 36 (juttua)	22	20	13	11	1
Ylä-Kainuu	66,7 %	50,0 %	27,8 %	16,7 %	5,60 %
HS	61,1 %	55,6 %	36,1 %	30,6 %	2,80 %

Helsingin Sanomien ja Ylä-Kainuun tavat kehystää raaku-uutisoitinta ovat melko yhdenmukaiset, mutta joitakin erojakin ilmeni. Olen havainnollistanut eroja medioiden välillä kuviossa 1. HS:n juttuja on kehystetty tasavertaisemmin sekä suojelelun että tuhon näkökulmasta, kun taas Ylä-Kainuun uutisoinnissa etenkin suojelelun kehys korostuu. HS:n jutuissa kehysten määrä jakautuu muutenkin hieman tasaisemmin ja yksi juttu HS:ssä sisältää keskimäärin hieman useamman kehysten kuin Ylä-Kainuussa. Suurin ero medioiden välillä löytyi kuitenkin pr-pahoittelun kehysten ilmenemisessä. HS uutisoi raakutuhosta Stora Enson ja metsäalan näkökulmasta Ylä-Kainuuta huomattavasti useammin.

Kuvio 1: Erot raaku-uutisoinnin kehystämässä Helsingin Sanomissa ja Ylä-Kainuussa

Raakkujen suojelun ja tuhon kehykset olivat aineistossa eniten esillä. Sekä seuraamuksia että Stora Enson näkökulmaa ja pahoitteluja käsiteltiin selvästi harvemmin. Rikos ja rangaistus -kehys esiintyi yhdessä etenkin tuhon kehyksen kanssa. Tuho ja pelastus puolestaan esiintyivät usein yhdessä.

Taulukon tuloksissa mielenkiintoista on etenkin Raakkujen suojelu -kehysten korostuminen Ylä-Kainuun uutisoinnissa, sekä PR-pahoittelu-kehysten runsas esiintyminen HS:n jutuissa Ylä-Kainuun juttuihin verrattuna. Raakkujen suojelu oli eniten esillä kummassakin mediassa, mutta ero suojelun ja tuhon kehyksen välillä on erityisen suuri Ylä-Kainuussa. Helsingin Sanomien jutuissa Tuho-kehys oli lähes yhtä yleinen kuin Raakkujen suojelu -kehys. HS käsitteli raakkujutuissaan Ylä-Kainuuta enemmän myös tuhon seuraamuksia sekä poliisitutkintaa ja rikostuomiota, jotka lukeutuvat analyysissä Rikos ja rangaistus -kehykseen.

Seuraavaksi esittelen kehykset yksitellen, ja tarkastelen esimerkkien avulla niiden ilmenemistä aineistossa tarkemmin. Käsitelen kunkin kehyksen kohdalla myös eroja kehystämisen tyyliässä medioiden välillä.

4.1.1 Raakkujen suojelun kehys

Raakkujen suojelun kehys esiintyi tutkimusaineiston jutuissa eniten. Suojelua on käsitelty etenkin ajankohtaisesta pelastusoperaatiosta raportoimalla, mutta myös raakkutuhon taustoittaminen on useimmiten tehty juuri raakkujen suojelun näkökulmasta. Kehyksessä ääneen pääsevät tutkijat ja asiantuntijat, luonnonsuojelujärjestöt, pelastusoperaation vapaaehtoiset, paikalliset ja muut henkilöt, jotka ovat enemmän tai vähemmän yhdistetty raakkuihin tai luonnonsuojeluun.

Raakkujen pelastusoperaatiosta raportoiminen Hukkajoella oli yksi tärkeä juttumuoto, jossa kehys ilmenee. Molemmat mediat tekivät ainakin yhden jutun, jossa toimittaja on mennyt paikan päälle tekemään reportaasia Hukkajoen tilanteesta. Myös Kumpu (2020, s. 7) on todennut, että reportaaosit koetaan ympäristöjournalismissa tarpeelliseksi, jotta paikan päältä saadaan havaintoja ja haastatteluja tekijöiltä, kokijoilta ja silminnäkijöiltä. Reportaaseissa kuuluu vahvasti toimittajan oma ääni, ja jutuissa kuvailaan Hukkajoen ympäristöä tarkasti.

Kesken vierailuni yksi työntekijä huudahtaa iloisena, sillä hän on juuri löytänyt tuhoalueelta elävän raakun. Hän tuo sen minulle nähtäväksi ja kertoo, että eläviä raakkuja on siirretty turvaan joen yläjuoksulle. -- Tämä tuo ainakin pienen toivon pilkahduksen, vaikka toisaalta muutaman kiven päässä seisoo ämpäri, jonka näkeminen tuntuu lohduttomalta. Ämpäri on nimittäin lähes täynnä kuolleita raakkuja ja niiden kuoria."

(Ylä-Kainuu, 27.8.2024 a)

Sitaatti kuvastaa hyvin pelastusoperaatiosta raportoimista, sillä siinä ilmenevät niin toivon pilkahdukset kuin tuhon lohduttomuuskin. Näissä jutuissa esiintyy pelastajia, asiantuntijoita ja paikallisia. Raakut eivät jää siis pelkiksi luontokappaleiksi, vaan samalla kerrotaan niiden suhteesta ihmisiin. Reportaaseissa korostuu toimittajan kokemus paikan päältä, ja jutuissa kuvaillaankin raakkuja täynnä olevia sankkoja, keskusteluja pelastustyöntekijöiden kanssa ja kahlaamista joen liukkailla kivillä.

Suojelun kehys ilmenee myös taustoittavissa jutuissa, joissa kerrotaan esimerkiksi aikaisemmista raakun suojelun eteen tehdyistä toimista. Tuhoa taustoitetaan myös niin sanotuilla paljastuksilla tapahtumien kulusta ja määräyksistä, joita Stora Enso on saanut Hukkajoen hakkuuseen liittyen esimerkiksi ELY-keskukselta. Eräänlainen paljastus tapahtumista on myös kuvaus siitä, miten Stora Enson toiminta paljastui, ja kuinka tämä tilanne eteni. Biologi Meeri Sysivesi oli paikan päällä, kun metsäkone ajoi raakkujoen yli, ja sai tapahtuman videolle.

Kun metsäkone oli uudestaan tulossa joen yli, Sysivesi ehti paikalle ja sanoi kuljettajalle, että raakkujoen yli ei saa mennä metsäkoneella, sillä se on laitonta ja että teolla on kalliit seuraukset. Vastauksena metsäkoneen kuljettaja laukoi Sysiveden mukaan asiattomuuksia ja muun muassa kommentoi tutkijan ulkonäköä. -- Pian Sysivesi työpareineen näki metsäkoneen ylittävän joen uudestaan.

(Ylä-Kainuu, 22.8.2024d)

Sysiveden haastattelussa paljastuu Stora Enson väärintoiminta ja välinpitämättömyys raakkujen suojeluun liittyviä määräyksiä kohtaan. Tämän lisäksi jutussa nostetaan esille vielä metsäkoneen kuljettajan epäasialliset kommentit biologia kohtaan. Stora Enso näyttäytyy jutussa piittaamattomana, väärin toimivana, luontoa tuhoavana osapuolena. Sysivesi puolestaan esiintyy jutun sankarina, joka puuttui solvauksista huolimatta Stora Enson luontoa tuhoavaan toimintaan.

Jutussa paljastuu myös Stora Enson toiminnan toistuvuus ja välinpitämättömyys, jota metsäkoneen kuljettajan toiminta osoittaa hänen ylittäessä joen vielä kertaalleen, vaikka hänelle on kerrottu joen suojeluarvosta. Tämä juttupätkä kuvastaa hyvin myös vastakkainasettelua Stora Enson ja raakun suojelijoiden välillä, joka korostuu suojelun kehyksessä.

Kolmas tärkeä näkökulma, jonka olen lukenut mukaan suojelun kehukseen, on raakun luontoarvosta ja lajin tärkeydestä kertominen. Tällainen puhe vahvistaa käsitystä siitä, että raakku on suojelun arvoinen eläin. Etenkin reportaasit ja raakkujen kanssa tekemisissä olevien henkilöiden haastattelut sisältävät näitä piirteitä. Raakkuja saataan kuvailla esimerkiksi yksityiskohtaisesti ja arvostavasti lajin erityisyyttä korostaen.

Oli hiljentävää katsoa kämmenen kokoisten simpukoiden puhtaassa virrassa hulmuavia hengityselimiä ja todeta, että tuossa ne ovat pärjälleet muutaman kymmenen metrin alueella 1700-luvulta asti.

(HS 22.8.2024c)

HS:n toimittajan kommentissa raakun arvo näyttäytyy itseisarvona. HS:n juttu kuvaa raakun erityisiä ja ainutlaatuisia piirteitä. Toimittaja kuvaa omaa hämmästyttävää raakkujen äärellä, ja tuo lukijan yhdessä ihastelemaan tätä olentoa. Raakun ei tarvitse antaa mitään ihmisille eikä välttämättä muullekaan luonnolle, vaan sen olemassaolo on arvokasta vain olemisen vuoksi. Raakun arvosta avainlajina ja ekosysteemin ylläpitäjänä on kerrottu jutuissa enemmänkin, mutta HS:n jutun katkelma on tärkeä muistutus siitä, että luonnon eliöt ovat arvokkaita myös itsessään. Se, että jutussa kerrotaan raakkujen pärjänneen pienellä alueella yli kaksi sataa vuotta, kertoo taas siitä, että ihminen on mennyt pilaamaan jotain todella vanhaa ja kestävä.

Raakun luontoarvosta on puhunut paljon myös Anni Kytömäki, joka on kirjoittanut muun muassa Finlandia-palkinnon voittaneen romaanin *Margarita*, jonka tarinan keskiössä raakut ovat. Teos toi vuonna 2020 ilmestyessään monelle tuntemattoman uhanalaisen simpukkalajin taas useamman suomalaisen tietoisuuteen. Anni Kytömäkeä haastateltiin raakkutuhosta esimerkiksi Helsingin Sanomissa, sillä aihe on kirjailijalle läheinen.

Kytömäki on kuullut vastaavista tapauksista aiemminkin, mutta Hukkajoen tuhossa häntä surettua eniten siihen luultavasti liittyvä tahallisuus ja piittaamattomuus.

”Olen ymmärtänyt, että joen ylittämistä jatkettiin, vaikka paikalla olleet biologit kertoivat, että se tuhoaa uhanalaisia simpukoita.”

”Ihmiskunnan tulevaisuuden näkökulmasta juuri piittaamattomuus tuntuu kaikkein epätoivoisimmalta.”

(HS, 23.8.2024 b)

Kytömäki palaa puheenvuorossaan aiempaan uutisointiin, joka paljastaa yksityiskohdista metsäkoneen kuljettajan toiminnasta. Hän myös nostaa myös sanan piittaamattomuus keskusteluun. Piittaamattomuus ja välinpitämättömyys toistuvat raakku-uutisoinnissa useasti. Kytömäen puheenvuorosta ja muista suojelun kehysten juttuesimerkeistä voi havaita, että suojelun kehukseen kytkeytyy vahvasti myös tuho. Tuhoa käsitellään niin reportaaseissa kuin haastatteluissakin raakun suojelun yhteydessä. Seuraavaksi siirrynkään käsittelemään tuhon kehystä.

4.1.2 Tuhon kehys

Ei Suomen lähihistoriasta ylipäänsä taida helposti löytyä toista tapahtumaa, jossa olisi kerralla tapettu näin suuri osa äärimmäisen uhanalaisen eläimen populaatiosta.

Suomussalmen tapaus tullaan kirjaamaan Suomen pahimpien ympäristötuhojen joukkoon. Simpukkalaskelmia Metsähallitukselle tekevä Sakari Kankaanpää vertasi sitä öljykatastrofiin.

(HS 22.8.2024c)

Näin toimittaja Petja Pelli kuvasi raakkutuhon kommentissaan Helsingin Sanomissa. Tuhon kehys oli suojelun kehyksen lisäksi toinen hallitseva kehys raakku-uutisoinnissa. Tuhoa tarkasteltiin etenkin poikkeuksellisuuden, piittaamattomuuden ja vahingon näkökulmasta. Kehys liittyy raakku-uutisoinnissa etenkin Hukkajoella tapahtuneeseen tuhoon, mutta tuhoa käsitellään myös tapausta taustoittavissa uutisissa, joissa tarkastellaan raakkukantojen tilan huononemista vuosien saatossa. Tuhoa mitattiin kuolleiden raakkujen määrän arvioinnin lisäksi myös rahalla ja rikostuomion suuruudella, jotka havaitsinkin raakku-uutisoinnissa niin sanotuiksi tuhon mittareiksi. Käsitelen niitä lyhyesti tässäkin alaluvussa, mutta palaan niihin tarkemmin rikos ja rangaistus -kehyksessä.

Sana tuho mainittiin lähes jokaisessa uutisessa, sillä raakkutuhosta muodostui uutisoinnissa toistuva käsite, jolla tapahtumaa kuvattiin. Tuho oli siis jossain määrin läsnä lähes kaikissa jutuissa. Tuhon kehykseen olen kuitenkin lukenut mukaan vain sellaiset jutut, joita on kehystetty tuhon näkökulmasta. Pelkkä tuho-sanon ilmeneminen jutussa ei siis riitä, jotta tarkastelisin juttua tämän kehyksen avulla, vaan tuhoa on täytynyt käsitellä jutussa laajemmin.

Raakku-uutisoinnissa tuhoa käsitellään etenkin sen poikkeuksellisuuden ja Stora Enson piittaamattomuuden näkökulmista. Poikkeuksellisuus liittyy tuhon laajuuteen, tuomioon ja tuhon paljastumiseen. Myöhemmin uutisoinnissa tuhon poikkeuksellisuus saa hieman väistyä, sillä vastaavan kaltaisten tuhojen toistuvuus paljastuu. Vaikka vastaavaa tuhoa ei ole aiemmin tapahtunut ainakaan todistetusti, julkaistiin myöhemmin elokuussa juttuja siitä, että esimerkiksi juuri Hukkajokea on myllätty aiemminkin. Lisäksi myös joillakin muilla Stora Enson hakkuilla epäiltiin ainakin jonkin asteisia tuhoja.

Tuhoa on tarkasteltu Stora Enson kannalta kahdesta näkökulmasta. Haastateltavien puheissa ja muissa mielipiteitä ilmaisevissa jutuissa Stora Ensoa syytetään toistuvasti piittaamattomuudesta. Piittaamattomuuden vastapainoksi Stora Enso ja muut metsäteollisuuden toimintaa puolustavat osapuolet korostavat puolestaan tuhoa

yksittäistapauksena ja virheenä toiminnassa. Tuhoa kuvaillaan yhtiön arvojen vastaiseksi, ja jotain kerrotaan menneen toiminnassa pahasti pieleen, vaikka Enso vaikeinekin tuhoon johtaneista syistä. Tulen käsittelemään tätä Stora Enson ja metsäteollisuuden näkökulmaa tuhosta vielä tarkemmin pr-pahoittelun yhteydessä. Tuhon kehys rakentui vahvasti toimittajien ja raakkuja suojelevien osapuolten varaan. Esimerkiksi juuri piittaamattomuudesta kirjoitettiin Helsingin Sanomissa seuraavasti:

Suomussalmen simpukkatuho on jo itsessään suuren luokan ympäristövahinko, mutta se kertoo myös asenteista. Tällaiseen välinpitämättömyyteen ei olisi varaa tilanteessa, jossa Suomen luonto kokonaisuudessaan köyhtyy.

(HS 22.8.2024c)

Jutussa piittaamattomuus luontoa kohtaan yhdistetään isompaan asenneongelmaan, jota käsitellään jutuissa tuhon rinnalla. Stora Ensoon kohdistuvat syytökset eivät siis rajoitu ainoastaan tuhon seurauksiin, vaan myös asenteisiin. Yllä oleva sitaatti tuhon syyt, seuraukset ja tapahtuman laajemman kontekstin muutamassa lauseessa. Stora Enson toimintaa Hukkajoella pidetään esimerkkinä siitä, miten metsäteollisuus ehkä muutenkin saattaa toimia, ja kuinka tällaista ei pitäisi tapahtua, kun Suomen luonnon tila on muutenkin rappeutumassa

Useissa jutuissa kuvailtiin tuhoa joko paikan päältä tai toisen käden havaintojen kautta. Tuhon kuvaamiseen käytettiin usein tunteita herättäviä ilmaisuja ja tuhon laajuutta korostettiin. Näkyä Hukkajoella kuvataan lohduttomaksi, ja vauvaraakkujen kerrotaan kuolleen liejuun (esim. Ylä-Kainuu 27.8.2024a ja HS 22.8.2024a). Joissakin jutuissa puhutaan jopa joukkotuhoalueesta.

Myllerrys tekee alajuoksusta elinkelvottoman. Raakku vaatii puhtaan pohjan, missä se pysyy liikkumaan ja kaivautumaan.

”Se on ennen kaikkea tärkeää sen lapsille, pikkuraakuille”, Luhta selittää.

Pienet simpukat viettävät ensimmäiset elinvuotensa pohjasorassa. Siksi veden ja hapen täytyy virrata siellä. Kun niin ei nyt pääse tapahtumaan, pienet raakut kuolevat. Vanhat voivat ajan mittaan ehkä levittäytyä, mutta uusia likaiseen pohjaan ei synny.

(HS 22.8.2024a)

Sitaatissa tuhon seuraukset joen pikkuraakuille herättävät jopa sympatiaa. Lisäksi sitaatti kuvastaa osuvasti tuhon laajuuden kuvaamista. Jutussa ei kerrota pelkästään, mitä tuho tarkoittaa raakuille joessa juuri nyt, vaan myös tuhon kauaskantoisemmista vaikutuksista joen raakkukannalle. Tuhon laajuutta on useissa jutuissa korostettu joen

pilaantumisella usean sadan metrin matkalta, mutta tuhon pitkäaikaisten vaikutusten kuvaaminen tuo raakkutuhon uuden laajemman ulottuvuuden. Tuho ei koske ainoastaan joessa eläviä nykyisiä raakkuja, vaan tapahtuma tulee vaikuttamaan joen raakkujen elämään vielä vuosikymmenienkin päästä.

4.1.3 Rikos ja rangaistus – Seuraamusten kehys

Tämä kehys kuvaa erityisesti rikostutkinnan uutisointia, mutta kehykseen sisältyy myös jutut, joissa käsitellään myös tuhon muita seuraamuksia Stora Ensolle. Etenkin tuhon rahallisia seuraamuksia pohdittiin raakkujutuissa useaan otteeseen. Tuhon laajuutta ja poikkeuksellisuutta määritellään raakku-uutisoinnissa luonnossa fyysisesti nähtävän tuhon lisäksi juuri tuomion laadun ja sakon suuruuden näkökulmasta. Stora Enson raakkutuhoa epäillään törkeänä ympäristörikoksena, ja uutisoinnissa korostetaan usein tuomion etuliitettä ja sen poikkeuksellisuutta.

Jo pelkästään tutkinnan rikosnimike kertoo, ettei kyse ole tavanomaisesta rikosepäilystä. Törkeä luonnonsuojelurikos on rikosnimikkeenä hyvin harvinainen. -- Törkeästä luonnonsuojelurikoksesta tuomitaan aina vankeutta. Lyhin mahdollinen vankeustuomio on neljä kuukautta ja pisin neljä vuotta vankeutta.

(HS, 22.8.2024e)

Helsingin Sanomien jutussa heti alkuun todetaan, että raakkutuhossa ei ole kyse tavanomaisesta ympäristörikoksesta vaan tapahtunut tuho on poikkeuksellisen törkeä. Vankeusrangaistuksen pituuden kuvaaminen kertoo lukijalle jotain tuhon vakavuudesta. Varsinkin aluksi uutisoinnissa korostuu juuri tuomion laatu, ja vankeusrangaistus pääsee jopa otsikoihin, vaikka myöhemmin uutisoinnissa vankeusrangaistusta pidetäänkin epätodennäköisenä (ks. HS, 22.8.2024e).

Tuhon kehys kietoutuu tiukasti yhteen myös sen seuraamuksista uutisoidessa. Koska tuhon laajuus vaikuttaa myös tuomion poikkeuksellisuuteen, kulkevat tuho ja rangaistus uutisoinnissa usein käsi kädessä. Osa alun uutisista käsittelee tosin lähes pelkästään tapauksen poliisitutkintaa, mutta rikostuomiolla ja rahallisilla seuraamuksilla mitataan usein tuhon laajuutta myös muun tuhouutisoinnin yhteydessä.

Stora Enson hakkuita suorittaneet metsäkoneet ovat aiheuttaneet jopa tuhansien raakkujen tuhon.

- On siis mahdollista, että kyseessä on miljoonaluokan ympäristörikos, Suomen luonnonsuojeluliitto arvioi.

(Ylä-Kainuu, 22.8.2024c)

Sitaatissa tuhoa kuvataan miljoonaluokan rikoksena ja tuhoa on mitattu rahallisten seurausten lisäksi myös tuhansien raakkujen kuolemalla. Luonnonsuojeluliiton

sitaatissa yhdistyvät sekä Stora Enson toiminnan rikollisuus sekä siitä koituvat sakot. Myös lukumäärien korostaminen ja muut sanavalinnat ilmaisuihin ”tuhansien raakkujen tuho” ja ”miljoonaluokan ympäristörikos” luovat tapahtumasta kuvaa ympäristöskandaalina ja korostavat tilanteen poikkeuksellisuutta ja seuraamusten vakavuutta.

Seuraamukset siis kytkeytyvät tiukasti tuhon kehykseen. Toinen rikos ja rangaistuskehyksen iso uutisaihe oli poliisitutkinnan seuraaminen, jota seurattiin alusta alkaen mediassa ahkerasti. Tutkinnalta odotettiin vastauksia esimerkiksi tuhon syistä, mutta etenkin tuhon seuraamuksista Stora Ensolle. Varmojen vastauksien ei kuitenkaan juuri saatu tutkinnan ollessa kesken, mutta tuomiota spekuloidiin mediassa silti.

Myös Stora Enso hyödynsi poliisitutkintaa ja etenkin sen keskeneräisyyttä omassa viestinnässään mediassa. Yhtiö vaikenä esimerkiksi tuhon syistä vedoten tutkinnan keskeneräisyyteen ja kertoi haluavansa antaa poliisille työrauhan. Tästä pääsemmekin seuraavaksi käsittelemään PR-pahoittelun kehystä.

4.1.4 ”Vahinko on käynyt” - PR-pahoittelun kehys

PR-pahoittelun kehys korostuu niissä jutuissa, missä Stora Enso pääsee ääneen ja puolustautuu kritiikiltä. Stora Enson puheenvuoroissa esiintyy myös jonkin verran tuhon ja suojelun kehyksiä, mutta yhtiön näkemys esimerkiksi tuhon syistä tai raakun suojelun tilasta on jossain määrin erilainen kuin muilla tahoilla. Yhtiön tiedotteista ja haastatteluista välittyy jutuissa aina enemmän tai vähemmän pr-viestinnän piirteet.

Tämä kehys ilmenee Ylä-Kainuun ja Helsingin Sanomien jutuissa hieman eri tavoin. HS on tehnyt enemmän juttuja, joissa Stora Enso pääsee ääneen, mutta jutuissa on huomattavissa kriittinen sävy Stora Ensoa kohtaan. HS:n jutuissa toimittajan ääni kuuluu selvemmin, sillä useimmat Stora Enson tiedotukseen perustuvat jutut on toteutettu kysymysvastaus-muodossa. Jutussa on selkeästi esillä myös kysymykset, joihin vastaamista Stora Enso välttelee. Näin Stora Enso ei ole itse päässyt niin hyvin määrittelemään omaa julkisuuskuvansa mediassa vain välttelemällä kiperiä kysymyksiä, joiden vastaukset saattaisivat asettaa yhtiön huonoon valoon. HS:n jutuissa on siis huomattavissa selvästi Ylä-Kainuun juttuja enemmän Stora Enson haastamista.

Metsäyhtiö Stora Enso ei edelleenkään kerro omaa näkemystään siitä, miksi raakkujen kotijokea pääsi tuhoutumaan yrityksen hakkuissa Suomussalmella. -- Parvi toistaa monta kertaa, että yhtiö on pahoillaan tapahtuneesta. -- Parvi ei ota kantaa siihen, aikooko Stora Enso tukea katoamisvaarassa olevan lajin suojelua esimerkiksi rahoittamalla kyseistä suojeluhanketta.

(HS, 22.8.2024f)

Sitaatissa Stora Enson maajohtaja Seppo Parvi pahoittelee tapahtumaa useaan otteeseen, mutta jättää kuitenkin vastaamatta kysymyksiin tuhon syistä. Pahoittelut saataisivat luoda yhtiöstä positiivisempaa kuvaa, mutta Stora Enso välttelee vastuuta jättämällä vastaamatta toimittajan kysymyksiin. Pahoittelun ja vastuunkannon välttely ovat keskenään ristiriidassa, ja tämän takia pahoittelu saattaakin saada jopa jossain määrin teennäisen sävyn jutussa.

Stora Enso ja muut metsäteollisuuden toimijat hyödynsivät tuhon poikkeuksellisuutta viestinnässään, joskin eri näkökulmasta kuin miten poikkeuksellisuus esiintyi tuhon kehyksessä. Stora Enson mukaan raakkutuho on poikkeuksellinen ja yksittäinen vahinko, mikä ei kuulu yhtiön arvoihin ja muuhun toimintaan. Stora Enso useaan otteeseen syvästi pahoittelee tapahtunutta, mutta etenkin aluksi pakoilee vastuun kantoa, kuten edeltävästä sitaatistakin voidaan huomata. Asioita selvitetään ja epäillään useampi päivä, ja joskus vain vaietaan. Kysymyksiä tapahtuneen tuhon syistä vältellään vedoten keskeneräiseen tutkintaan.

”Minun on vaikea ajatella, että välinpitämättömyyttä paljastuisi tai olisi kovin laajasti johdun siitä, että aidosti luontotoimien ja moni-muotoisuuden vahvistaminen on toimialalla paitsi velvollisuuskysymys myös elinehto. Vain elinvoimainen metsäluonto kykenee tarjoamaan meille sen raaka-aineen, jonka avulla kilpakykyinen metsäteollisuus pystyy toimimaan.”

(HS 24.8.2024c)

Näin kertoo metsäteollisuus ry:n puheen johtaja Paula Lehtomäki Helsingin Sanomien haastattelussa. Lehtomäen puheet ovat ristiriidassa Stora Enson toimintaa vastaan, mikä heikentää hänen argumenttiansa uskottavuutta. Vaikka kyse olisikin vain yksittäistapauksesta, osoittaa Hukkajoen tapaus ainakin siinä määrin laajaa välinpitämättömyyttä, että raakkujoki on voitu ylittää satoja ilman kenenkään puuttumista asiaan. Ja joki ylitettiin vielä kertaalleen silloinkin, kun tieto viimeistään oli kulkeutunut myös metsäkoneen kuljettajalle, kun biologi Sysimäki kuvasi tapahtuman paikan päällä. Uutiset ovat tosin myös paljastaneet, että vastaavia hakkuita on tehty aiemminkin, joten yksittäistapauksesta ei voida edes puhua.

Ylä-Kainuun raakkujutuissa tämä kehys oli selvästi harvinaisempi. Jutut, joissa kehys ilmeni, olivat kuitenkin selkeästi myönteisempiä Stora Ensoa kohtaan HS:n juttuihin verrattuna. Ylä-Kainuussa kaksi juttua kolmesta, joissa Stora Enso pääsi ääneen olivat kuin suoraan yhtiön lehdistötiedotteesta.

- Tämä on erittäin vakava asia ja olemme tapahtuneesta todella pahoillamme. Viranomaisilla ja meillä on tiukat vastuullisuusvaatimukset ja kattava ohjeistus raakkujen huomioimiseksi puunkorjuussa. On selvää, että ohjeistuksiamme vastaan on toimittu. Nyt tapahtunut on täysin arvojemme ja vastuullisuussitoumustemme vastaista, Seppo Parvi toteaa.

(Ylä-Kainuu, 23.8.2024c)

Stora Enson ei käy tuhon kieltäminen, sillä tapahtunut rikos on selvä, mutta pahoittelussa vedotaan yksittäistapaukseen ja arvojen vastaiseen vahinkoon. Juttu, josta sitaatti on nostettu, on otsikoitu seuraavasti: "Stora Enso aikoo tehdä kaikkensa, jotta Hukkajoen tapahtumat eivät toistu". Tämä otsikko kuvaa hyvin Ylä-Kainuun jutuissa havaittavaa suopeampaa kuvaa Stora Ensosta. Otsikossa tuhoon on päädytty viittaamaan "Hukkajoen tapahtumina", joka häivyttää tuhon näkyvyyttä. Lisäksi otsikossa korostuu Stora Enson ponnistelut, jotta vastaavaa tuhoa ei pääse enää tapahtumaan.

Sekä sitaatissa että jutun otsikossa keskitytään Stora Enson positiiviseen toimintaan tuhon aiheuttamisesta huolimatta. Otsikossa ja jutussa ei myöskään kyseenalaisteta, ovatko Stora Enson sanat ja teot ristiriidassa, vaikka tapahtunut tuho saattaisi ihan luonnollisesti horjuttaa luottamusta yhtiön viestintään. Kenties jutussa on pyritty neutraaliuteen, mutta sen näkökulmien yksipuolisuus vähentää tätäkin mahdollista pyrkimystä. Jutussa Stora Enso pääsee yksin kertomaan näkökulmansa tapahtuneesta yhtiölle mielekkäällä tavalla.

Stora Enson puheenvuorot saivat Helsingin Sanomissa enemmän palstatilaa kuin Ylä-Kainuussa, mutta HS:n jutuissa Stora Ensoon suhtauduttiin selvästi kriittisemmin. Stora Enso pääsi kertomaan molemmissa medioissaan omaa pr-kertomustaan, mutta HS haastoi Stora Enson vastauksia Ylä-Kainuuta enemmän. Ylä-Kainuussakin muissa jutuissa Stora Ensoon suhtauduttiin pääasiassa kriittisesti, mutta PR-pahoittelun kehys tuotti Stora Ensosta selvästi positiivisempaa kuvaa kuin Helsingin Sanomissa. Vaikuttaa siis siltä, että Stora Enso on saanut omat kehyksensä paremmin läpi paikallismediassa.

4.1.5 Muut näkökulmat jutuissa

Kaksi juttua ei analyysissa sopinut yllä käsittelemiini kehyksiin. Niinpä käsittelen ne nyt lyhyesti erillään muista jutuista. Helsingin Sanomissa yksi raakkujutuista käsittelee perussuomalaisen kansanedustajan Jani Mäkelän mielipidettä raakku-uutisoinnista. Mäkelä kritisoi raakutuhosta seurannutta mediakohua, ja vaikka hän kertoo suhtautuvansa vakavasti Stora Enson tekemään ympäristörikokseen, pitää hän tapahtuman saamaa mediajulkisuutta liioiteltuna.

Perussuomalaisten Mäkelä arvosteli viestipalvelu X:ssä uutisoinnista erityisesti Yleä ja Ylen haastateltavaa.

”Nyt alkavat ne ylimitoitettun kohun vellomisen motiivit paljastua. Todellisuudessa tahdotaan ylipäänsä hyökätä metsätaloutta vastaan. Raakut ovat vain väline päämäärälle.”

(HS, 25.8.2024b)

Jutussa esiintyvä näkökulma erosi selkeästi muusta raakku-uutisoinnista. Muuten eri henkilöiden ja muiden toimijoiden esittämä kritiikki kohdistui lähinnä Stora Enson tai muun raakutuhossa osallisena olleen osapuolen toimintaan. Mäkelä nosti Stora Enson tekemän virheen sijaan esille oman näkemyksensä siitä, että journalistinen media on toiminut väärin uutisoidessaan raakutapauksesta niin laajasti. Mäkelän mielipide toi vaihtoehtoisen ja uuden näkökulman raakutuhon, joka toi myös median mukaan keskusteluun. Koska juttu keskittyi lähinnä Mäkelän kärkkääseen kommenttiin median toiminnasta eikä tuhoon itseensä, ei tämä HS:n juttu sopinut muuta raakku-uutisointia kuvaaviin kehyksiin.

Toinen juttu, joka eroaa neljästä yleisimmästä kehyksestä, on Ylä-Kainuun julkaisema juttu paikallisesta kalaosakaskunnasta, joka toimii myös Hukkajoen alueella. Jutussa kerrotaan kalaosakaskunnan toiminnasta ja heidän reagoimisestaan raakutuhon. Osakaskunnan kerrotaan seuraavan tilannetta, mutta raakut eivät kuitenkaan kuulu osakaskunnan toimintaan. Osakaskunta kertoo jutussa lähinnä kalojen tilanteesta alueella, eikä osallistu keskusteluun tuhon aiheutumisesta tai suojelutoimista. Jutun sävy on hyvin toteava ja neutraali.

Raakkujen olemassaolo vesistöissä on tiedostettu, mutta ne eivät ole olleet yleinen puheenaihe Hukkajoen ympäristössä. Suojelutyötä tekevät käyvät raakkujen elinpaikoilla omia aikojaan.

- Onhan se arvokas ja mukava laji, Jouni Kinnunen sanoo.

(Ylä-Kainuu, 22.8.2024 b)

Raakkuihin suhtaudutaan myönteisesti, mutta suojelua tai tuhoa ei oikeastaan käsitellä jutussa. Raakutuhon ja raakkujen symbioosi taimenten kanssa mainitaan jutussa, mutta muuten tuhoon tai raakkuihin ei oteta kantaa juurikaan, sillä tuho ei ole vaikuttanut osakaskunnan mukaan joen kaloihin. Koska osakaskunnan toiminta ei liity myöskään raakkujen tai joen suojeluun, eikä suojeluun oteta kantaa, ei juttua voida laskea mukaan suojelun kehykseen. Koska tuhoa ei käsitellä jutussa sen mainitsemista lukuun ottamatta ollenkaan, olisi väkinäistä niputtaa sitä myöskään tuhon kehykseen kuuluvaksi.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tässä luvussa kokoon johtopäätöksiä kehysanalyysin tuloksista ja pohdin niitä suhteessa aiempaan tutkimuskirjallisuuteen. Tässä tutkimuksessa olen pyrkinyt selvittämään millaisia eroja elokuun 2024 raaku-uutisoinnissa voidaan havaita paikallisen ja valtakunnallisen median välillä. Tutkimukseni tulosten avulla olen pyrkinyt vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- 1. Millaisia kehyksiä Helsingin Sanomien ja Ylä-Kainuun raaku-uutisoinnissa voidaan havaita?*
- 2. Kuinka Helsingin Sanomien ja Ylä-Kainuun tavat kehystää raakkutuhoa eroavat toisistaan?*

Helsingin Sanomien ja Ylä-Kainuun tavat uutisoida raakkutuhoja olivat melko yhteneväiset, ja kuten kehysanalyysin tuloksista voidaan huomata, on tuhoa käsitelty molemmissa medioissa yleisimmin raakkujen suojelun näkökulmasta. Kuitenkin Ylä-Kainuun jutuissa erityisesti suojelun kehys korostuu muihin kehyksiin nähden. Helsingin Sanomien jutuissa kaikki kehykset esiintyivät sen sijaan tasaisemmin ja kehyksiä käytettiin monipuolisemmin, sillä yksi juttu sisälsi keskimäärin useampia kehyksiä kuin Ylä-Kainuun jutut. PR-pahoittelun kehys oli molemmissa medioissa sen sijaan vähiten esillä. Suurimmat erot medioiden välillä ilmenivät kuitenkin juuri PR-pahoittelun kehyksen yhteydessä.

Jopa yllättäväkin tulos oli, että PR-pahoittelun kehys oli Helsingin Sanomissa selvästi yleisempi kuin Ylä-Kainuussa, sillä aiemman tutkimuksen perusteella paikallinen media on ollut enemmän luonnon pilaajien puolella (Kumpu, 2020, s. 135). Kuitenkin tavat, joilla HS ja Ylä-Kainuu uutisoivat Stora Ensosta tukevat aiemman tutkimuksen havaintoja paikallisen ja valtakunnallisen median tavasta käsitellä ympäristötuhoja.

Vaikka Stora Enso pääsi enemmän esille Helsingin Sanomissa, oli median suhtautuminen yhtiön puheisiin selvästi kriittisempää kuin vastaavissa Ylä-Kainuun jutuissa. Kokonaiskuvassa myös Ylä-Kainuun jutuissa Stora Ensoon kohdistui kritiikkiä, mutta PR-pahoittelun kehys oli Ylä-Kainuussa niin sanotusti Stora Enso -myönteisempi Helsingin Sanomiin verrattuna. Ylä-Kainuussa vain kolme juttua lukeutui PR-pahoittelun kehykseen, mutta näistä jutuista etenkin kahdessa, Stora Enso pääsi melko rajoittamattoman oloisesti ilmaisemaan oman näkökulmansa tapahtuneesta, ja tämä yhtiön viestintäpuhe oli jossain määrin ristiriidassa tapahtumien kanssa. Tämä havainto tukee Kummun (2020) tekemää huomiota, että paikallislehdissä on yleisesti suhtauduttu hieman suopeammin ympäristönpilaajaa kohtaan kuin valtakunnallisessa mediassa.

Aina näin ei kuitenkaan ole, esimerkiksi Talvivaaran jäteallasvuodon tapauksessa eroa paikallisen ja valtakunnallisen median kannoissa ei ollut havaittavissa (emt.).

Erona aiempiin vastaaviin tutkimuksiin ympäristöuutisoinnista, ei raakku-uutisoinnissa ollut havaittavissa selvää kiistan kehystä. Esimerkiksi Kumpu ja Väliverronen havaitsivat ympäristötuhodiskurssin rakentuvan juuri kiistan varaan. Raakutapauksessa näin ei kuitenkaan ollut. Tuho loi uutisoinnissa kyllä jonkinasteista vastakkainasettelua metsäteollisuuden ja luonnonsuojelun välille, mutta kiistaksi tämä ei päässyt eskaloitumaan. Stora Enson ja raakkujen suojelijoiden välille muodostui eriäviä mielipiteitä siitä, onko tuhossa kyse vahingosta vai silkasta piittaamattomuudesta, mutta molemmat osapuolet olivat yhtä mieltä siitä, että raakkuja tulee suojella ja Hukkajolla on toimittu väärin.

Raakutuhon uutisoinnissa ei ole myöskään ollut havaittavissa toimeentulon ja luonnon vastakkainasettelua, joka usein toistuu ympäristöaiheissa. Alusta asti kaikki osapuolet mediassa ovat olleet sitä mieltä, että Stora Enso on toiminut tilanteessa väärin ja toimia olisi voinut toisinkin, eikä luonnonsuojelua pidetty esteenä toimeentulolle. Lisäksi kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että raakkuja tulee suojella, vaikka lähtökohdat raakun suojelemiselle oli raakutuhon osapuolilla hyvin erilaiset.

Raakkujen suojelutoimet eivät herättäneet missään vaiheessa myöskään julkista vastustusta, vaan julkinen mielipide asettui raakkujen suojelun puolelle. Jopa Stora Enso on ollut ainakin puheiden tasolla raakkujen suojelun puolella, ja muutenkin metsäteollisuus vakuutti pitävänsä luonnonsuojelua tärkeänä osana toimintaansa. Raakkujen suojelusta on säädetty laissa ja raakku on rauhoitettu laji, joten suojelun tärkeyttä ei käynyt kenenkään kieltäminen. Stora Enso ei myöskään juurikaan pystynyt puolustelemaan tuhoon johtanutta toimintaansa, vaan he vetosivat virheeseen, joka ei vastaa myöskään heidän arvojaan.

Vaikka Stora Enso yritti puolustella tapahtunutta tuhoa vahinkona, ei uutisoinnissa ollut samalla lailla havaittavissa selvää onnettomuusnarratiivia, kuten aiemmissa tutkimuksissa esimerkiksi Talvivaaran tapauksessa havaittiin (Kumpu, 2020; Harju ja Karvonen, 2016). Sen sijaan Hukkajoen tapahtumista uutisoitiin johdonmukaisesti nimenomaan tuhona. Lisäksi Stora Ensoa syytettiin molemmissa medioissa useaan otteeseen esimerkiksi piittaamattomuudesta luonnonsuojelua kohtaan. PR-pahoittelun kehys tarjosi kuitenkin Stora Ensolle palstatilaa puolustella toimintaansa ja perustella tuhoa vahinkona. Vaikka tähän viestintäänkin suhtauduttiinkin medioiden välillä hie- man eri tavoin ei tuhon kehyksestä kuitenkaan poikettu.

Harju ja Karvonen (2016) havaitsivat Talvivaaran tapauksessa onnettomuusnarratiivin ongelmalliseksi yhtiön vastuunkannon näkökulmasta. Tässäkin tapauksessa Stora Enso yritti viestinnässään käsitellä tuhoa pikemminkin epäonnisenä vahinkona kuin heidän toimintansa suorana seurauksena. Stora Enso oli kuitenkin oikeastaan ainoa toimija, joka viittasi tuhoon niin sanottuna vahinkona, ja muut toimijat tuomitsivat lähes yksimielisesti tuhon johtuvan välinpitämättömyydestä ja asenteista.

Ympäristöaiheet synnyttävät usein vastakkainasettelua ja eriäviä mielipiteitä, joten mielipiteiden ristiaallokossa voi olla vaikea saavuttaa objektiivisuutta tapahtumista uutisoidessa, kun jokainen osapuoli koittaa saada omaa totuuttaan läpi mediassa. Esimerkiksi Seppänen ja Väliverronen (2012, s. 99) toteavatkin, että monet yhteiskunnalliset toimijat yrittävät saada omia kehyksiään läpi mediassa. Aiemmin esittelemieni havaintojeni perusteella vaikuttaa siltä, että Stora Enso sai omat kehyksensä hieman paremmin läpi paikallisessa mediassa, jossa yhtiön viestintään suhtauduttiin luottavaisemmalla sävyllä.

Puolueettomuutta tavoitellessa tutkijat ovatkin ympäristöjournalismissa usein tärkeässä roolissa tiedon lähteinä (Väliverronen, 1996, s. 100). Tutkijoita voidaan pitää myös suhteellisen puolueettomina lähteinä, sillä heidän argumenttinsa perustuvat yleensä tieteellisesti todistettuihin faktoihin. Myös raakutapauksessa kuultiin useita tutkijoita ja asiantuntijoita, jotka yksimielisesti tuomitsivat Stora Enson toiminnan ja pitivät tuhoa seurauksineen vakavana. Kun kaikki toimijat ovat suhtautuneet tapahtumaan vakavana ympäristötuhona, on tällä saattanut olla vaikutusta myös median intensiteettiin uutisoida asiasta ja myös yleisen mielipiteen muodostumiseen.

Erona aiempiin ympäristötuhotapauksiin raaku-uutisoinnissa ei kiistelty ympäristön ja talouden välillä, vaan kaikki osapuolet olivat yhtä mieltä siitä, että raakuja täytyy suojella. Vaikka havainnot paikallisen ja valtakunnallisen median eroista uutisoida ympäristötuhosta vaikuttavat osuvan yksin aiemman tutkimuksen tulosten kanssa, on kuitenkin mainittava, että kummassakin mediassa tuhoon suhtauduttiin vakavasti ja Stora Enson toimintaan pääasiassa kriittisesti.

Kumpu (2020, s. 134) on todennut, että kulttuurillinen herkkyyys ympäristön pilaantumiselle ja sen uhalle on kasvanut aina 1970-luvulta asti. Vaikka havaintoni raakutuhon uutisoinnista saattavat johtua myös tuhon yksiselitteisyydestä ja suhtautumista tuhoon voidaan selittää myös raakujen uhanalaisuudella ja luonnonsuojelulla, saattavat havaintoni myös kertoa myös suuremmasta ajattelutavan muutoksesta. Saattaa olla, että luonnonsuojeluun ja ympäristön tuhoamiseen suhtaudutaan aiempaa vakavimmin myös mediassa.

6 LOPUKSI

Viimeisessä luvussa arvioin tutkielman onnistumista ja haasteita. Lopuksi esittelen mahdollisia tulevia tutkimusideoita tutkielman aiheeseen liittyen.

6.1 Arviointi

Tarkastelin tässä tutkielmassa raakku-uutisoinnin kehystämistä valtakunnallisessa ja paikallisessa mediassa. Aihe on ajankohtainen, sillä ympäristöjournalismi on muun journalismin tavoin ollut viimeisten vuosikymmenien ajan muutoksen pyörteissä, ja raakkutuhossa oli kyse poikkeuksellisen laajan ympäristörikoksen paljastumisesta. Tutkielmani tarjoaa yhden näkökulman raakku-uutisoinnin tarkasteluun, mutta on tärkeää huomioida, että samasta aiheesta on mahdollista tehdä myös toisenlaisia tulkintoja. Tämä tulkintojen subjektiivisuus kuuluu laadullisen tutkimuksen luonteeseen.

Kehysanalyysin tuloksien tarkastelussa on huomioitava menetelmän subjektiivisuus. Muodostin itse tutkielmassani käsitellyt kehukset aineiston pohjalta, joten ne ovat oman tulkintani tulosta. Aineistoa olisi varmasti mahdollista tarkastella myös erilaisen kehysten kautta. Kehysten määrällinen jakautuminen aineistossa nojaa myös tähän subjektiiviseen tulkintaan aineistosta. Joskus juttujen kehukset olivat erittäin selkeitä mutta toisinaan taas hyvinkin tulkinnanvaraisia.

Aineistoni koostui yhteensä 54 jutusta, joita tarkastelin kehysanalyysin keinoin. Aineisto kuvaa raakku-uutisointia Helsingin Sanomissa ja Ylä-Kainuussa ensimmäisen kymmenen päivän ajalta, kun raakat nousivat otsikoihin. Tutkielma ei siis pysty kuvaamaan millaista raakku-uutisointi oli kokonaisuudessaan kyseisissä medioissa, sillä aineistoa ei kerätty elokuun jälkeiseltä ajalta. Elokuun jälkeen raakku-uutisointi väheni kuitenkin selvästi, joten alun uutisointi tarjoaa jo melko laajan kuvan aiheesta. HS oli uutisoinut raakuista Ylä-Kainuuta useammin, joten myös erot raakkujuttujen määrässä saattavat vaikuttaa tutkimustuloksiin.

Pyrin aineiston tarkastelussa johdonmukaisuuteen ja järjestelmällisyyteen, jotta tutkimuksen tulokset ovat mahdollisimman luotettavat. Tarkastelin aineistoa mahdollisimman vapaana ennakko-oletuksista, jotta oletukset eivät vaikuttaisi aineiston tulkintaan ja sitä myöten tutkimuksen tuloksiin. Olen myös yrittänyt kuvailla tutkielmassa analyysin tuloksia ja kehysten piirteitä mahdollisimman tarkasti, jotta lukija saa tutkimuksen tuloksista mahdollisimman selkeän kokonaiskuvan.

6.2 Jatkoa ajatellen

Tutkielmani antaa vain yhden rajatun näkökulman raakku-uutisoinnin ja ympäristöjournalismin maailmaan, joten aihe tarjoaa vielä useita jatkotutkimusmahdollisuuksia.

Tutkimukseni aikana huomasin muun muassa, että kehysanalyysin keinot eivät riitä kuvaamaan kaikkia raakku-uutisoinnin piirteitä ja eroja Ylä-Kainuussa ja Helsingin Sanomissa. Esimerkiksi Stora Enson näkökulma raakkutuhon ilmeni näissä kahdessa mediassa hieman eri tavoilla, ja tätä aihetta käsittelin tutkielmassani vain pintapuolisesti, koska kehysanalyysin keinot eivät pysty riittävän tarkasti kuvaamaan näitä huomattuja eroja. Niinpä raakku-uutisointia olisi tarpeen tarkastella myös esimerkiksi diskurssianalyysin keinoin, jos haluaa saada tarkemman käsityksen raakku-uutisoinnin eri näkökulmista.

Tutkimuksen aikana mieleeni nousi raakku-uutisointiin liittyen myös muita jatkokysymyksiä, kuin tutkimani erot uutisoinnissa kahden median välillä. Mieleeni nousseet kysymykset kuten ”Miksi raakuista tuli julkkiksia?” tai ”Kuinka uutisointi jatkui elokuun jälkeen?” kaipaavat vielä vastauksia, joita tutkielmani ei pysty tarjoamaan.

Ympäristöjournalismin tutkimus on Suomessa keskittynyt lähinnä sanomalehtiin, eikä televisiota, audiosisältöjä tai sosiaalisen median julkaisuja ole juurikaan tutkittu (Kumpu, 2020, s. 24). Myös oma tutkimukseni keskittyi ainoastaan tekstimuotoiseen uutisointiin, joten muita näkökulmia raakkutuhon voisi journalistiikan näkökulmasta olla esimerkiksi raakku-uutisointi somessa tai televisiossa. Esimerkiksi A-studiossa käytiin syksyllä 2024 mielenkiintoinen väittely metsäteollisuuden ja luonnon-suojelujärjestö Greenpeacen välillä raakkutuhon liittyen (Haura ym., 10.9.2024). Tutkielmassani en ole myöskään tarkastellut aineistoni jutuissa olevia uutiskuvia ja muita visuaalisia elementtejä. Kuvat tarjoaisivat toisen näkökulman toteuttaa kehysanalyysia ja tarkastella raakku-uutisointia kahden tutkimani median välillä.

Yksi uudenlainen näkökulma raakku-uutisointiin olisi vielä sen tarkasteleminen kriittisen eläintutkimuksen näkökulmasta. Eläinten representaatiota mediassa on tutkittu hyvin vähän, mutta esimerkiksi Sanna Karjalainen (2023) on journalistiikan pro gradu-tutkielmassaan todennut, että maakuntalehdissä toislajisia eläimiä käsitellään useimmiten ihmiskeskeisestä näkökulmasta käsin. Tätä voisi olla tarpeen tarkastella myös raakku-uutisoinnissa.

LÄHTEET

- Cheng, Y. (2019). Agenda Setting. Teoksessa Merskin, d. *The SAGE International Encyclopedia of Mass Media and Society*. SAGE Publications, Inc. <https://research.ebsco.com/linkprocessor/plink?id=c55cfd8c-7ce9-391a-8bad-c03e394a07bb>
- Entman, R. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Goffman, E. (1986). *Frame analysis: An essay on the organization of experience* (2. painos). Northeastern University Press.
- Harju, A., & Karvonen, E. (2016). Lipeä yllätti Talvivaaran: Onnettomuuden narratiivi ja onnettomuuskehys kaivoskirjoittelussa. *Media & viestintä*, 39(3), 184–208 <https://doi.org/10.23983/mv.61420>
- Haura, E. (Toimittaja), Nykänen, P. (Toimittaja), & Lindqvist, M. (Tuottaja). (10.9.2024). A-studio: Metsäteollisuus kohtaa Greenpeacen [Tv-ohjelma]. Yle Areena. <https://areena.yle.fi/1-66930851>
- Hietalahti, K. (22.8.2024). Kuvapari: Simpukat hukkuvat hiekkaan Suomussalmella. *Helsingin Sanomat*. <https://www.hs.fi/suomi/art-2000010646083.html>
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., & Annika Uddström. (2019). *Suomen lajien uhanalaisuus: Punainen kirja 2019*. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. <https://helda.helsinki.fi/items/2ec69a48-d943-488c-927f-19bbf9f92cb5>
- Karjalainen, S. (2023). "Aika paskarooli niillä on": Maakuntalehtien toimittajien elämäntyöt ja eläin uutisointia ohjaavat käytännöt. [Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän Yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/hadle/123456789/92299>
- Kumpu, V. (2020). *Ympäristö, politiikka ja julkisuus: Kolme tapaustutkimusta journalistisen julkisuuden rakentumisesta ja merkityksestä ympäristöpolitiikassa*. Tampere University Press. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/119477>
- Luonnonsuojelulaki 9/2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230009>
- Lyytimäki, J. (2020). Environmental Journalism in Nordic Countries. Teoksessa Sachsman, D. & Valenti, J. *Routledge Handbook of Environmental Journalism* (s. 221–

233). Taylor & Francis Group. <http://ebookcentral.proquest.com/lib/jyvaskyla-ebooks/detail.action?docID=6182008>

McCombs, M., & Shaw, D. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *The Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187. <http://www.jstor.org/stable/2747787>

Määttä, W. (28.8.2024). Miten Hukkajoen kaltainen hakkuutyömaa suunnitellaan? – Metsäkeskuksen asiantuntija kertoo. *Ylä-Kainuu*. <https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/miten-hukkajoen-kaltainen-hakkuutyoma-suunnitellaan-metsakeskuksen-asi-antuntija-kertoo>

Oulasvirta, P. (2020) *Jokihelmisimpukan nykytila ja lajin suojelemiseksi tarvoittavat toimet Suomessa*. (Raportti 3/2020). Alleco Oy. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162681/Taustaselvitys_Raakku.pdf

Parhiala, M. (23.8.2024). Uhanalaisten raakkujen yli ajettiin ainakin 300 kertaa. *Helsingin Sanomat*. <https://www.hs.fi/suomi/art-2000010649308.html>

Punaisen kirjan verkkopalvelu. (2019). *Jokihelmisimpukka – Margaritifera margaritifera*. <https://punainenkirja.laji.fi/results/MX.212403?checklist=MR.424>

Saarnio, T., & Töyrylä, K.-P. (2023). *Mielipiteet metsäammattilaisista ja työn jäljestä metsässä* (Tutkimusraportti) Metsämiesten Säätiö. https://www.mmsaatio.fi/media/75v-kuvia/kansalaisten-ja-metsanomistajien-mielipiteet-metsaammattilaisista_tutkimusraportti_taloustutkimus_julkistamisversio.pdf

Seppänen, J., & Väliverronen, E. (2012). *Mediayhteiskunta*. Vastapaino.

Stora Enso. (19.8.2024). *Stora Enson korjuutyömaalla ympäristövahinko*. Haettu 15.11.2024 osoitteesta <https://www.storaensometsa.fi/stora-enson-korjuutyomaalla-ymparistovahinko/>

Suhonen, P. (1994). *Mediat, me ja ympäristö*. Hanki ja jää.

Suutari, T. (23.8.2024). Kainuun ely-keskus kielsi ylittämästä jokea raakkuesiintymän kohdalta – lue elyn viesti maanomistajalle ja Stora Ensolle. *Ylä-Kainuu*. <https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/kainuun-ely-keskus-kielsi-ylittamasta-jokea-raakkuesiintymän-kohdalta-lue-elyn-viesti-maanomistaja>

Tuomi, J., & Sarajarvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (5. uud. p). Tammi.

Valkonen, J. & Saaristo, K. (2016). Ympäristökonfliktit. Teoksessa Valkonen, J. (toim.). *Ympäristösosiologia* (ss. 101–113). Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/50593>

Väliverronen, E. (1996). *Ympäristöuhkan anatomia: Tiede, mediat ja metsän sairaskertomus*. Vastapaino.

Ympäristöministeriö. (2021). *Jokihelmisimpukan eli raakun suojelun strategia ja toimenpidesuunnitelma 2020–2030*. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162681>

LIITTEET

LIITE 1: AINEISTO

Helsingin Sanomien jutut:

Stora Enson metsätyökoneet ajoivat joen yli, tuhansia uhanalaisia simpukoita kuoli	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010644240.html	21.8.2024a HS
Metsäkone jyräsi simpukoiden yli, vaikka niistä tiedettiin: ”Suu lokshti auki”	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010645650.html	21.8.2024b HS
Uhanalaiset simpukat kuin ”kuorrutettu maitosuklaalla” – kuvapari näyttää tuhot	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010646083.html	22.8.2024a HS
Stora Enso: Yhtiö ”ei voi” kommentoida raakutuhoa tutkinnan vuoksi – Lain mukaan tosin voi	https://www.hs.fi/alueet/art-2000010646846.html	22.8.2024b HS
Simpukoiden joukkotuho on Suomen pahimpia ympäristötuhoja, ja Stora Enso on siitä moraalisesti vastuussa	https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010647124.html	22.8.2024c HS
Ministeri Mykkänen: Näin ei olisi käynyt, jos olisi toimittu oikein	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010646817.html	22.8.2024d HS
Simpukkatuhoa tutkitaan rikoksena, josta tuomio on aina vankeutta	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010646485.html	22.8.2024e HS
Stora Enson johtaja: Tärkeää on nyt rajata vahingot, vastuuta ja korvauksia arvioitava myöhemmin	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010648659.html	22.8.2024f HS
Tällainen on vettä puhdistava ja yli 200-vuotiaaksi elävä raakku	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010646596.html	22.8.2024g HS
Miten Suomen raakkujen arvo voi olla 1,3 miljardia?	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010646364.html	23.8.2024a HS
”Tuntuu, että olemme romahtaneet ajassa takaisin 1950-luvulle”, Anni Kytömäki sanoo	https://www.hs.fi/taide/art-2000010646991.html	23.8.2024b HS
HS:n näkemä sähköposti paljastaa: Stora Enso sai selkeän ohjeen	https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010648219.html	23.8.2024c HS
Ministeri Mykkänen vaatii Stora Ensoa maksamaan viulut	https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010650425.html	23.8.2024d HS
Raakutuhon äärelle saapunut Stora Enson metsäjohtaja Ylellä: ”Näyttää todella pahalta”	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010649919.html	23.8.2024e HS
Stora Enso murskakritiikin kohteena	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010649355.html	23.8.2024f HS
Stora Enson suurin osakkeenomistaja: ”Tapaus on erittäin vakava”	https://www.hs.fi/talous/art-2000010651481.html	23.8.2024g HS
Stora Enson toimitusjohtaja vastaa Mykkäsen vaatimuksiin	https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010651315.html	23.8.2024h HS
Uhanalaisten raakkujen yli ajettiin ainakin 300 kertaa	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010649308.html	23.8.2024i HS

Raakkujen murskaaminen oli törkeä teko kaikilla mittareilla	https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000010649123.html	24.8.2024a HS
Julius Caesar hyökkäsi Britanniaan raakkujen tähden – Näin kanta ajettiin ahtaalle Euroopassa	https://www.hs.fi/maailma/art-2000010649268.html	24.8.2024b HS
Vaikea ajatella, että laajaa välinpitämättömyyttä paljastuisi, sanoo Metsäteollisuuden Lehtomäki	https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010651847.html	24.8.2024c HS
Ahtaalle ajettujen kotijoki	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010652588.html	25.8.2024a HS
Perussuomalaisten Mäkelä: Raakuista on uutisoitu liikaa	https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010652922.html	25.8.2024b HS
Simpukkavirroissa lapsena uineet ihmettelevät raakutuhoa: ”Välinpitämättömyyttä”	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010652589.html	26.8.2024a HS
”Näytti pahalta, todellakin pahalta”, sanoo Hukkajoella vierailut Stora Enson toimitusjohtaja	https://www.hs.fi/alueet/art-2000010654787.html	26.8.2024b HS
Kuusi olennaista kysymystä, jotka ovat vielä vastaamatta tuhansista kuolleista raakuista	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010652929.html	26.8.2024c HS
”Uskottavuus on saanut vakavan kolhun”: Stora Enso keskeyttää hakkuut useissa kohteissa	https://www.hs.fi/talous/art-2000010653913.html	26.8.2024d HS
Poliisi: Hankintaketjussa mukana neljä tahoja, yhtäkään ei voi sulkea pois rikospäilyistä	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010657440.html	27.8.2024 HS
Yksi kuva näyttää, miksi suosituksien suojaustoista eivät toimi	https://www.hs.fi/alueet/art-2000010655433.html	28.8.2024a HS
Toisellakin raakkupurolla Kainuussa epäilty sääntörikkomus – paikkaa ei kerrota vedoten ”salassapitoon”	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010660656.html	28.8.2024b HS
Tällaisia ovat Suomen törkeimmät ympäristökandaalit – Syynä on lähes aina ahneus	https://www.hs.fi/alueet/art-2000010654134.html	28.8.2024c HS
Biologin mielestä raakkujen sijainnin salaaminen on perusteltua: ”Ihmiset ovat osoittaneet olevansa tässä mielessä ihan sairaita”	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010663691.html	29.8.2024a HS
”Kaikki ei todellakaan ole kunnossa” – Mykkänen selvittää lainmuutosten tarvetta	https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010661906.html	29.8.2024b HS
Ei ollut ensimmäinen kerta	https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010661807.html	29.8.2024c HS
Stora Enson sisäinen tutkinta valmistui: Toimitusjohtaja myöntää HS:lle virheet tiedonkulussa	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010666503.html	30.8.2024a HS
Yliopistotutkija arvostelee Stora Enson selvitystä: ”Ei riitä”	https://www.hs.fi/suomi/art-2000010666807.html	30.8.2024b HS

Ylä-Kainuun jutut:

Epäilty törkeä luonnonsuojelurikos nyt poliisin	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/epailty-torkea-luonnonsuojelurikos-nyt-poliisin-tutkinassa-stora-enson-metsatyokoneet-ajoivat-kain	20.8.2024 Ylä-Kainuu
Metsähallitus siirtänyt jo 3000 raakkua turvaan joukkotuhoalueella Suomussalmella – katso kuvat pelastusoperaatiosta	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/metsahallitus-siirtanyt-jo-3000-raakkua-turvaan-joukkotuhoalueella-suomussalmella-nain-pelastuso	21.8.2024 Ylä-Kainuu
Jokihelmisimpukoita eli raakkuja oli jo dinosaurusten aikaan - suojeltu nilviäinen on melkoinen vedensuodatin	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/jokihelmisimpukoita-eli-raakkuja-oli-jo-dinosaurusten-aikaan-suojeltu-nilviainen-on-melkoinen-vede	22.8.2024a Ylä-Kainuu
Näljängän kalavesien osakaskunta seuraa Hukkajoen tilannetta - taimenia on istutettu vesistöön viimeksi keväällä	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/naljangan-kalavesien-osakaskunta-seuraa-hukkajoen-tilannetta-taimenia-on-istutettu-vesistoon-viime	22.8.2024b Ylä-Kainuu
Suomen luonnonsuojeluliitto: Jokihelmisimpukalle vahvempi suoja ja nollatoleranssi ympäristörikoksiin	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/suomen-luonnonsuojeluliitto-jokihelmisimpukalle-vahvempi-suoja-ja-nollatoleranssi-ymparistorikoksiin	22.8.2024c Ylä-Kainuu
Video näyttää, kuinka Stora Enson metsäkone ajaa Suomussalmella laittomasti raakkujoen yli	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/video-nayttaa-kuinka-stora-enson-metsakone-ajaa-suomussalmella-laittomasti-raakkujoen-yli	22.8.2024d Ylä-Kainuu
Joenuoman puhdistaminen on todella haastavaa - liejua ja hiesua levinnyt jopa 400 metrin päähän vahinkopaikasta	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/joenuoman-puhdistaminen-on-todella-haastavaa-liejua-ja-hiesua-levinnyt-jopa-400-metrin-paahan-vahi	23.8.2024a Ylä-Kainuu
Kainuun ely-keskus kielsi ylittämästä jokea raakkuesiintymän kohdalta – lue elyn viesti maanomistajalle ja Stora Ensolle	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/kainuun-ely-keskus-kielsi-ylittamasta-jokea-raakkuesiintymän-kohdalta-lue-elyn-viesti-maanomistajalle-ja-stora-ensolle	23.8.2024b Ylä-Kainuu
Stora Enso aikoo tehdä kaikkensa, jotta Hukkajoen tapatumat eivät toistu	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/stora-enso-aikoo-tehda-kaikkensa-jotta-hukkajoen-tapatumat-eivat-toistu	23.8.2024c Ylä-Kainuu
Suomussalmen Hukkajoki on yksi harvoista perkaamattomista joista kunnan alueella	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/suomussalmen-hukkajoki-on-yksi-harvoista-perkaamattomista-joista-kunnan-alueella	25.8.2024 Ylä-Kainuu
Sama raakkujoen ylityspaikka oli käytössä harvennushakkuissa yli kymmenen vuotta sitten – Katso video Hukkajojelta	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/sama-raakkujoen-ylityspaikka-oli-kaytossa-harvennushakkuissa-15-vuotta-sitten-katso-video-hukkajojelta	26.8.2024 Ylä-Kainuu
Tältä näyttävät raakkujoen pelastustyöt – Ylä-Kainuu kävi paikalla maanantaina	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/talta-nayttavat-raakkujoen-pelastustyot-yla-kainuu-kavi-paikalla-maanantaina	27.8.2024a Ylä-Kainuu
Useita epäiltyjä Suomussalmen Hukkajoen raakkutuhossa – esitutkinta kestää kuukausia	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/useita-epailtyja-suomussalmen-hukkajoen-raakkutuhossa-esitutkinta-kesta-kuukausia	27.8.2024b Ylä-Kainuu
Miten Hukkajoen kaltainen hakkuutyömaa suunnitellaan? – Metsäkeskuksen asiantuntija kertoo	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/miten-hukkajoen-kaltainen-hakkuutyomaa-suunnitellaan-metsakeskuksen-asiantuntija-kertoo	28.8.2024a Ylä-Kainuu

Stora Enso epäilee sääntörikkomusta toisessa raakkukohteessa Kainuussa – Kainuun ely tutkii ensi viikolla	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/stora-enso-epailee-saantorikkomusta-toisessa-raakku-kohteessa-kainuussa-kainuun-ely-tutkii-ensi-vii	28.8.2024b Ylä-Kainuu
Stora Enso pysäytti kymmeniä hakkuita ympäristövahingon seurauksena	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/stora-enso-pysaytti-kymmenia-hakkuita-ymparistovahingon-seurauksena	28.8.2024c Ylä-Kainuu
Raakkujen elvyttäminen on mahdollista, mutta siirrot lisäävät riskejä – Ähtävänjoella Pedersöressä tehdään historiallinen istutus	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/raakkujen-elvyttaminen-on-mahdollista-mutta-siirrot-lisaaivat-riskeja-ahtavanjoella-pedersoressa-t	29.8.2024 Ylä-Kainuu
Hukkajoella siirretty 5 500 raakkua puhtaaseen veteen – ”Jos simpukat nousevat jaloilleen, se on elon merkki”	https://www.ylakainuu.fi/artikkeli/hukkajoella-siirretty-5-500-raakkua-puhtaaseen-veteen-jos-simpukat-nousevat-jaloilleen-se-on-elo	30.8.2024 Ylä-Kainuu

LIITE 2: TEKOÄLYN KÄYTTÖ TUTKIELMASSA

Hyödynsin tutkielmassani tekoälyä tiivistelmän tekemisessä. Käytin tekoälyä Jyväskylän yliopiston ohjeiden mukaisesti. Annoin ensin ChatGPT:n luoda tiivistelmän tutkielmastani, jonka pohjalta aloin kirjoittamaan lopullista tiivistelmää. Tekoäly auttoi minua tiivistelmän aloittamisessa, jonka jälkeen kirjoitin itse lopullisen version tekoälyn luomaa tekstiä apuna käyttäen. Tekoäly siis tuotti lähinnä ideoita tiivistelmään, mutta lopullisen tekstin kirjoitin itse.